

Κριτικές επισημάνσεις και παρατηρήσεις στο βιβλίο του κ. Αθανασίου Μπασδέκη

«Εμείς και οι άλλοι.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία και οι άλλες Εκκλησίες και ομολογίες.

Τι μας ενώνει και τι μας χωρίζει».

Υπό των

**Αρχιμ. Παύλου Δημητρακοπούλου
και πρωτοπρεσβ. Αγγέλου Αγγελακοπούλου
κληρικών της Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς**

Εισαγωγή

Όπως είναι ήδη γνωστόν, οι αιρέσεις πάντοτε υπήρξαν ο μεγαλύτερος εχθρός στη ζωή της Εκκλησίας, το πιο επικίνδυνο όπλο του διαβόλου, του προαιωνίου αντιδίκου και αντιπάλου της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους, όπως τούτο μαρτυρεί η μακραίων υπερδισχιλιετής ιστορική πορεία της. Και τούτο, διότι κατά την αίρεση ο διάβολος πολεμεί την Εκκλησία εκ των έσω, με δόλο και απάτη, ύπουλα και παραπλανητικά, χρησιμοποιώντας ως όργανά του τους αιρετικούς, οι οποίοι εμφανίζονται ως γνήσιοι ποιμένες, «εν ενδύμασι προβάτων», στην πραγματικότητα όμως είναι «λύκοι άρπαγες»¹.

Από τις αιρέσεις, που εμφανίστηκαν στην ιστορική πορεία της Εκκλησίας μας, μια από τις πιο επικίνδυνες, ίσως η πιο επικίνδυνη, είναι η παναίρεση του Οικουμενισμού, όπως την χαρακτήρισε σύγχρονος άγιος της Εκκλησίας μας, ο άγιος Ιουστίνος Πόποβιτς. Και τούτο δεν είναι υπερβολή αν λάβει κανείς υπ' όψιν του, ότι στις άλλες κατά καιρούς εμφανισθείσες αιρέσεις ο διάβολος προσπάθησε να διαστρέψει ορισμένα δόγματα ή κανόνες της Εκκλησίας, ενώ τώρα στην περίπτωση του Οικουμενισμού έχουμε κάτι το μοναδικό. Όχι μόνο εμφανίζεται μια σωρία αιρετικών θεωριών, αλλά, όπως παρατηρεί ο αείμνηστος καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Κων/νος Μουρατίδης, για πρώτη φορά στην ιστορία της Εκκλησίας επιχειρείται η ανατροπή συλλήβδην ολοκλήρου της Ιεράς Παραδόσεως: «Σκοπός του Αντιδίκου εις την εποχήν μας δεν είναι απλώς να νοθεύσει και εξασθενήσει το 'Πηδάλιον' της Παγκοσμίου Ολκάδος, αλλά να το αχρηστεύσει και πλήρως να το εξουδετερώσει. Και η προσπάθεια αυτή καθίσταται εξόχως επικίνδυνος εκ της χρησιμοποιουμένης προς επίτευξιν του στόχου αυτού μεθόδου, συνισταμένης εις την επίκλησιν και διαστροφήν του ευγενεστέρου, αγιωτέρου και σημαντικωτέρου περιεχομένου της εν Χριστώ Αποκαλύψεως, ήτοι της αγάπης και της ενότητος, προς συντριβήν της μοναδικής αυθεντικής οδού και μεθόδου πραγματοποιήσεώς των εις τον βίον της Εκκλησίας, της Ιεράς δηλαδή Παραδόσεως και δη του Ιερού Πηδαλίου»². Πλήθος αντιαιρετικών βιβλίων, άρθρων και ποικίλων δημοσιεύσεων έχουν γραφεί για την καταπολέμηση της φοβεράς αυτής αιρέσεως. Πολλά όμως υπήρξαν και τα συγγράμματα και οι δημοσιεύσεις των οπαδών εκείνων του Οικουμενισμού, που προσπάθησαν με τα γραπτά κείμενά τους να στηρίξουν και να κατοχυρώσουν τις οικουμενιστικές απόψεις τους και να εμπεδώσουν έτσι τις κακοδοξίες τους στο ευρύτερο εκκλησιαστικό πλήρωμα, προξενούντες φθορά, διάβρωση και εν τέλει απώλεια ψυχών. Ένα τέτοιο βιβλίο, που επιδιώκει να προβάλει την οικουμενιστική ιδεολογία και κακοδοξία είναι δυστυχώς και το βιβλίο του κ. Μπασδέκη με τον παραπάνω τίτλο, που δημοσιεύθηκε πρόσφατα (2012) και το οποίο απεστάλη στην Ιερά Μητρόπολή μας. Επειδή δε ο κίνδυνος της παραπληροφορήσεως και παραπλανήσεως του πιστού λαού του Θεού, που είναι δυνατόν να προέλθει από την κυκλοφορία αυτού του εντύπου, είναι μεγάλος, γι' αυτό θεωρήσαμε χρέος μας, να επιχειρήσουμε, παρά τις πενιχρές μας δυνάμεις, επικαλούμενοι όμως την Χάρη του Θεού και τις ευλογίες του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ. Σεραφείμ, κριτικές επισημάνσεις και παρατηρήσεις. Όσα ακολουθούν παρακάτω δεν έχουν χαρακτήρα πολεμικής αντιπαραθέσεως, εναντίον προσώπων, αλλά μοναδικό σκοπό έχουν την ανατροπή της πλάνης και του ψεύδους και την προφύλαξη του πιστού λαού του Θεού από τον κίνδυνο της αιρέσεως.

Οι αιρετικές ομολογίες δεν είναι Εκκλησίες.

Ήδη στον τίτλο του βιβλίου γίνεται λόγος για «άλλες Εκκλησίες», που διακρίνονται από την Ορθόδοξη Εκκλησία. Παρακάτω, στα περιεχόμενα, γίνεται φανερό ποιές είναι αυτές οι «άλλες Εκκλησίες», μαζί με τις οποίες συγκαταριθμείται και η Ορθόδοξη. Είναι οι αιρετικές παρασυναγωγές των Μονοφυσιτών, Παπικών, Παλαιοκαθολικών, Αγγλικανών και των άλλων Προτεσταντικών Παραφυάδων. Μ' άλλα λόγια ο

¹ Ματθ. 7, 15.

² ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ, Καθηγητής Θεολ. Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, *Οικουμενική Κίνησης, Ο σύγχρονος μέγας πειρασμός της Ορθοδοξίας*, εκδ. Ορθόδοξος Τύπος, Αθήναι 1972, σ. 11

συγγραφέας δίδει εκκλησιολογική υπόσταση στις παραπάνω αιρέσεις, κάτι το οποίο βέβαια είναι, όπως θα αποδειχθεί στη συνέχεια, τελείως ξένο προς την διαχρονική πίστη και Παράδοση της Εκκλησίας. Με τον υπότιτλο «*Τί μας ενώνει και τί μας χωρίζει*» εκφράζεται πάλι η εσφαλμένη θεολογική αντίληψη, που απηχεί τον οικουμενιστικό τρόπο σκέψεως, ότι στις παραπάνω αιρέσεις υπάρχουν στοιχεία πίστεως, που μας ενώνουν, και άλλα, που μας χωρίζουν. Ωστόσο η αίρεση, ως διάβρωση και παραχάραξη της αληθείας, ως έκπτωση και αποκοπή από το σώμα της Εκκλησίας δεν έχει μέτρο συγκρίσεως με την αλήθεια της Ορθοδοξίας. Η αίρεση δηλαδή, δεν έχει απλώς λιγότερη αλήθεια, ώστε με κάποια διόρθωση να γίνει και αυτή Ορθοδοξία. Η αίρεση, όσο μικρή και αν φαίνεται, είναι πλάνη, είναι σκοτάδι και αμαρτία και θάνατος. Ο πνευματικός θάνατος, που προξενεί η αίρεση, δεν παίρνει βελτίωση, να γίνει λιγότερο θάνατος και κατόπιν ζωή. Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ερμηνεύοντας το του Αποστόλου Παύλου «*ει τις ευαγγελίζεται υμίν παρ' ό παρελάβετε ανάθεμα*»³, παρατηρεί, ότι ο Απόστολος «*ουκ είπε εάν εναντία καταγγέλωσιν ή το παν ανατρέψωσιν, αλλά καν μικρόν τι ευαγγελίζονται παρ' ο παρελάβετε, καν το τυχόν παρακινήσωσιν, ανάθεμα έστωσαν*»⁴. Σ' άλλο πάλι σημείο της ομιλίας του λέγει ότι «*καθάπερ εν τοις βασιλικαίς νομίμασιν ο μικρόν τον χαρακτήρα περικόψας, όλον το νόμισμα κίβδηλον ειργάσατο, ούτω και ο της υγιούς πίστεως και το βραχύτατον ανατρέψας, τω παντί λυμνίνεται επί τα χείρονα προιών από της αρχής*»⁵. Όπως λοιπόν τίποτε δεν ενώνει το φως με το σκότος, διότι το ένα είναι το ακριβώς αντίθετον του άλλου, το ένα αντιμάχεται το άλλο, έτσι και την αίρεση τίποτε δεν την ενώνει με την Ορθοδοξία.

Επίσης η αίρεση, ως έκπτωση και αλλοτρίωση από την αλήθεια της Εκκλησίας, ως αποξένωση από το σώμα της Εκκλησίας, παύει να έχει οποιαδήποτε εκκλησιαστική υπόσταση. Βασική και θεμελιώδης δογματική διδασκαλία της Εκκλησίας είναι ότι ο Χριστός ίδρυσε μία και μόνον Εκκλησία, όπως ομολογούμε στο Σύμβολο της Πίστεως: «*Εις Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν Εκκλησίαν*», η οποία ταυτίζεται με την Ορθόδοξη Εκκλησία. Η Εκκλησία είναι Μία και μοναδική, διότι ένας και μοναδικός είναι ο Κύριος, ένα είναι το Σώμα Του, του οποίου Αυτός είναι η κεφαλή, μία και μοναδική η αλήθεια, την οποίαν εκήρυξε. Δεν υπάρχουν πολλοί Κύριοι, πολλές πίστεις, πολλές αλήθειες, πολλά βαπτίσματα, σύμφωνα με τον λόγον του Αποστόλου Παύλου «*εις Κύριος, μία πίστις, εν βάπτισμα*»⁶. Κατά τον άγιο Ειρηναίο «ο Θεός έθετο εν αυτή (τη Εκκλησία) αποστόλους, προφήτας, διδασκάλους και την καθολικήν επενέργειαν του Πνεύματος. Δι' αυτό δε όπου Εκκλησία, εκεί και το Πνεύμα του Θεού. Και όπου το Πνεύμα του Θεού, εκεί η Εκκλησία και πάσα Χάρις»⁷. Ο άγιος Νικόδημος ο αγιορείτης ελέγχει όσους αναγνωρίζουν τις αιρέσεις ως Εκκλησίες. Ερμηνεύοντας το ψαλμικό χωρίο «*ίνα τί υπολαμβάνετε όρη τετυρωμένα*»⁸, σημειώνει ότι ο θείος Δαυίδ λέγει αυτόν τον λόγον προς τους εχθρούς της Εκκλησίας, ρωτώντας τους: Γιατί εσείς νομίζετε πως υπάρχουν άλλα όρη στερεά και άσειστα έξω από την Μία Εκκλησία των ευσεβών Ορθοδόξων Χριστιανών; Δηλαδή γιατί νομίζετε πως οι άλλες συναγωγές και τα συστήματα των ασεβών και κακοδόξων είναι όρη στερεά και ακίνητα, ενώ δεν είναι; Παραθέτει επίσης και την μαρτυρία του αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας, ο οποίος λέγει: «*επιτιμά ουν τοις τας των αιρετικών Εκκλησίας υπολαμβάνουσιν είναι τετυρωμένας, ήγουν συνεστηκυίας και στερεάς. Ουδέν γαρ αυτοίς το δυνάμενον τρέφειν εις έξιν πνευματικήν*»⁹.

Αφού λοιπόν το Πνεύμα το άγιον υπάρχει και ενεργεί μόνο μέσα στην Εκκλησία, μόνον αυτή είναι δυνατόν να οδηγήσει τα πιστά μέλη της στην σωτηρία. Επομένως μόνον όσοι ανήκουν στην Εκκλησία και μετέχουν της μυστηριακής ζωής αυτής ενεργώς και αξίως, δύνανται να μετέχουν της χάριτος του Πνεύματος. «*Κατά συνέπεια τούτων, πας αιρετικός, ως διασπαστής της εκκλησιαστικής ενότητας, απορρίπτεται εκ της Εκκλησίας καθ' όσον ως 'μη τηρών την εκκλησιαστικήν ενότητα, δεν τηρεί τον νόμον του θεού'. Και ως εκ τούτου δεν δύναται να αναμένη τις επενέργειαν της θείας χάριτος εις τας αιρετικές ομάδας. Διά του τρόπου τούτου ο Κυπριανός περιορίζει τα χαρισματικά όρια της Εκκλησίας αποκλειστικώς εις τα κανονικά αυτής όρια*»¹⁰. «*Πάντα ταύτα λοιπόν μαρτυρούν, ότι η αλήθεια και η σωτηρία ευρίσκονται μόνον εντός Εκκλησίας, ενώ πάσα αίρεσις και πλάνη ευρίσκεται εκτός αυτής. Επακόλουθον τούτου είναι η πεποίθησις, ότι η Εκκλησία μόνη κατέχει την ορθήν πίστιν και την σώζουσαν πλήρη αλήθειαν και κατά συνέπειαν εκτός αυτής δεν υπάρχει σωτηρία*»¹¹.

Εξ' άλλου εάν οι αιρέσεις είχαν εκκλησιολογική υπόσταση και μπορούσαν να οδηγήσουν τον άνθρωπο στη σωτηρία, θα ήταν περιττοί και άσκοποι οι αγώνες των αγίων Πατέρων για την καταπολέμησή τους, θα ήταν άσκοποι οι αναθεματισμοί και οι αφορισμοί των κατά των αιρετικών. Ενώ, λοιπόν, η διδασκαλία των αγίων Πατέρων είναι ξεκάθαρη και κρυστάλλινη πάνω στο θέμα αυτό και είναι αδιανόητη στην εκκλησιαστική μας Παράδοση η θεώρηση της αιρέσεως ως Εκκλησίας, αυτό το αδιανόητο, έγινε δυστυχώς διανοητό και αποδεκτό μέσα στους κόλπους του Οικουμενισμού, της παναιρέσεως αυτής του 20^{ου} αιώνας, όπου κυριαρχεί το πνεύμα του θρησκευτικού συγκρητισμού και όπου πλέον γκρεμίζονται τα όρια, και καταργούνται οι οριοθετικές

³ Γαλ. 1, 9.

⁴ Ομιλία εις Γαλάτας, κεφ. 1, Ρ.Γ 61, 624.

⁵ Ομιλία εις Γαλάτας, κεφ. 1, Ρ.Γ 61, 622.

⁶ Εφ. 4, 4-5.

⁷ ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ, Έλεγχος ΙΙΙ,24,1, ΡΓ 7,966C

⁸ Ψαλμ. 67, 17.

⁹ ΜΟΝΑΧΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΖΙΓΑΒΗΝΟΣ - ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΠΕΙΤΗΣ, *Ερμηνεία εις τους ΠΝ' Ψαλμούς του προφητάνακτος Δαυίδ*, τ. Β', έκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη 1966, σ. 180.

¹⁰ Πρβλ. Γ.ΦΛΟΡΟΦΣΚΥ, *Το σώμα του ζώντος Χριστού. Τα όρια της Εκκλησίας*, σ. 130.

¹¹ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΡΙΚΩΝΗΣ, *Το μυστήριον της Εκκλησίας' πατερικαί απόψεις*, εκδ. Πατριαρχικόν ίδρυμα πατερικών μελετών, Θεσ/κη 1989 (ανάτυπον εκ της «Κληρονομίας» τ. 18, τεύχος Α', 1986), σ.107.

γραμμές, που χωρίζουν την Εκκλησία από την αίρεση. Τώρα πλέον συγχέονται τα πάντα, ώστε να μην μπορούμε να διακρίνουμε μέχρι πού φθάνει η Εκκλησία και από πού αρχίζει η αίρεση. Μια τέτοια σύγχυση, τρικυμία εν κρανίω, φαίνεται να κυριαρχεί στην ψυχή και στο νουν του συμπαθεστάτου, κατά τα άλλα, αδελφού ημών κ. Μπασδέκη. Η φοβερή αυτή αίρεση κατόρθωσε μέσα σε μερικές δεκαετίες, με όργανά της το «Παγκόσμιο Συμβούλιο των Εκκλησιών» (ΠΣΕ) και τους πολυμερείς διαλόγους, να διαβρώσει σε τέτοιο βαθμό την εκκλησιολογική αυτοσυνειδησία των Ορθοδόξων, ώστε να μας ταυτίσει και να μας ισοπεδώσει με όλους τους παρά πάνω αιρετικούς.

Πέρα για πέρα εσφαλμένη και ξένη προς την Ορθόδοξη πίστη και παράδοση είναι επίσης η αντίληψη, που εκφράζει ο κ. Μπασδέκης (σελ. 248-249), ότι δηλαδή «θα πρέπει να αποφεύγεται ο χαρακτηρισμός 'αίρεση'» (για τους Ρωμαιοκαθολικούς, Παλαιοκαθολικούς, Αγγλικανούς και Προτεστάντες), την οποία προσπαθεί να στηρίξει σε ανάλογη θέση του καθηγητού κ. Βλασίου Φειδά: «Οι Ρωμαιοκαθολικοί, οι Παλαιοκαθολικοί, οι Αγγλικανοί και οι Προτεστάντες δεν έχουν καταδικασθεί υπό της Ορθοδόξου Εκκλησίας δι' επισήμου εκκλησιαστικής πράξεως ως αιρετικοί, κατά προφανή εφαρμογήν της αρχής της εκκλησιαστικής οικονομίας, διό και είναι αβάσιμοι οι υπό τινών αποδιδόμενοι εις αυτούς χαρακτηρισμοί ως αιρετικών, αφού μόνον η Εκκλησία δύναται να χαρακτηρίζει δι' επισήμου εκκλησιαστικής πράξεως τα εκτός των ορίων αυτής υφιστάμενα χριστιανικά σώματα ως αιρετικά ή ως σχισματικά»¹². Ωστόσο πλήθος Ορθοδόξων Συνόδων έχουν καταδικάσει τον Παπισμό ως αίρεση. Αναφέρουμε ενδεικτικά ορισμένες: Την Σύνοδο του 879 στη Κωνσταντινούπολη, επί Μεγάλου Φωτίου. Η Σύνοδος αυτή, που στην συνείδηση της Εκκλησίας θεωρείται ως η Η' Οικουμενική, επειδή σ' αυτήν συμμετείχαν εκπρόσωποι όλων των Πατριαρχείων και του Πάπα της Ρώμης και οι αποφάσεις της έγιναν ομόφωνα αποδεκτές, καταδίκασε ως αιρετική την διδασκαλία του Filioque. Η διδασκαλία αυτή επεκράτησε δυστυχώς ως επίσημη διδασκαλία του Παπισμού από τις αρχές του 11^{ου} αιώνας (1014) μέχρι σήμερα. Η καταδίκη αυτή ισχύει κατ' επέκτασιν και για τις αιρετικές ομολογίες των Προτεσταντών, επειδή και αυτές αποδέχονται την αιρετική αυτή διδασκαλία. Ο Παπισμός, αποδεχόμενος εκ των υστέρων, μετά από έναν αιώνα και πλέον, μια αιρετική διδασκαλία, που είχε ήδη καταδικάσει μαζί με τα άλλα Ορθόδοξα Πατριαρχεία, αυτοαναιρείται και αυτοκαταδικάζεται ως αίρεση. Πέραν τούτου όλες οι επόμενες Ορθόδοξοι Σύνοδοι, όπως οι εν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδοι του 1170, 1341, 1450, 1722, 1838, 1895, απερίφραστα καταδικάζουν τον Παπισμό ως αίρεση¹³. Επίσης, εκτός από τον Μέγα Φώτιο, όλοι οι μετά το σχίσμα του 1054 άγιοι, όπως ο άγιος Γερμανός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο άγιος Μάρκος ο Ευγενικός, ο άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης, ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως ο άγιος Ιουστίνος Πόποβιτς κ.α.¹⁴, ομόφωνα καταδικάζουν τον Παπισμό ως αίρεση. Πάνω στην παραπάνω εσφαλμένη θεολογική αντίληψη του κ. Φειδά πολύ εύστοχα παρατηρεί π. Αναστάσιος Γκοτσόπουλος: «...μήπως η Ορθόδοξη Εκκλησία έπαψε από το 787 μ.Χ. να αυτοπροσδιορίζεται και να αντιδιαστέλλεται από την πλάνη, το ψέμα και την αίρεση; Η άποψη αυτή δεν οδηγεί σε αυτοαναιρέση της Ορθοδόξης Εκκλησιολογίας; Τι θα συμβεί, αν αυτή η συλλογιστική, ότι, επειδή για τον Παπισμό, ο οποίος παρουσιάστηκε μετά τον 9^ο αιώνα, δεν έχει αποφανθεί κάποια Οικουμενική Σύνοδος, κανένας Ορθόδοξος και μάλιστα υπεύθυνος ποιμένας, δεν έχει το δικαίωμα να τον χαρακτηρίσει ως αίρεση, την επεκτείνουμε και σε άλλες αιρέσεις; Διερωτώμαι για τους Ψευδομάρτυρες του Ιεχωβά, τους Μορμόνους, τους Πεντηκοστιανούς, τους τηλεευαγγελιστές κ.ο.κ., ποιά Οικουμενική Σύνοδος έχει αποφανθεί; Ή μήπως και αυτοί δεν είναι αιρετικοί»¹⁵;

Η θεώρηση των αιρέσεων ως προβλημάτων.

Μέσα στην οικουμενιστική νοοτροπία σκέψεως του κ. Μπασδέκη εντάσσεται και η θεώρηση των αιρέσεων όχι ως διαστροφή της αλήθειας, που οδηγεί στην απώλεια, αλλ' ως προβλημάτων (σελ. 89, 95, 283). Αυτή η θεώρηση απηχεί την **αιρετική θεωρία του δογματικού μινιμαλισμού**, σύμφωνα με την οποία οι δογματικές πλάνες των αιρετικών σχετικοποιούνται και υποβιβάζονται στο επίπεδο των προβλημάτων, ώστε να παύσουν να αποτελούν φραγμό στην πορεία προς την ποθητή ένωση. Παρεμφερής και παράλληλη προς την νοοτροπία αυτή, που απηχεί την ίδια αιρετική θεωρία είναι και η θεώρησή των ως μία μεγάλη ποικιλία θεολογικών και εκκλησιολογικών παραδόσεων, ως διαφορετικές διατυπώσεις της ίδιας πίστεως, ή ως θεολογούμενα, δηλαδή ως θέματα, για τα οποία δεν έχει αποφανθεί ακόμη επίσημα η Εκκλησία¹⁶. Ωστόσο η συνείδηση της Εκκλησίας κατενόησε την αίρεση ως το φοβερότερο όλων των κακών, ως την αρρωστημένη εκείνη κατάσταση, που μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο στην απώλεια, σύμφωνα με τον θεόπνευστο λόγο του Απ. Πέτρου στην Β' Καθολική του επιστολή: «και εν υμίν έσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οίτινες

¹² ΒΛΑΣΙΟΣ ΦΕΙΔΑΣ, Το ζήτημα της συμπροσευχής μετά των ετεροδόξων κατά τους ιερούς κανόνες, εν: Γρ.Λαρεντζάκη, Κων. Σκουτέρη, Βλ. Φειδά, Η συμπροσευχή με τους ετεροδόξους κατά την Ορθόδοξη θεολογική παράδοση, Θεσσαλονίκη 2011, σ. 143

¹³ ΠΡΕΣΒ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, Η συμπροσευχή με αιρετικούς, Προσεγγίζοντας την κανονική πράξη της Εκκλησίας, εκδ. «Θεοδρομία», Θεσσαλονίκη 2009, σσ. 40-42.

¹⁴ Ό.π., σσ. 33-36.

¹⁵ Ό.π., σσ. 44-45

¹⁶ ΑΡΧΙΜ. ΠΑΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Η Ορθόδοξη μπροστά στη θύελλα του σύγχρονου Προτεσταντικού και Παπικού Οικουμενισμού, Πειραιάς 2011, σελ. 34

παρεισάξουσιν αιρέσεις απωλείας»¹⁷. Στην ίδια γραμμή με τον Απόστολο κινούνται και όλοι οι Πατέρες. Ο Μέγας Βασίλειος στον Α' Κανόνα του παρατηρεί ότι «*αιρέσεις (ωνόμασαν οι παλαιοί) τους παντελώς απερρηγμένους και κατ' αυτήν την πίστιν απηλλοτριωμένους*».¹⁸ Ο άγιος Αθανάσιος στην 39^η εορταστική του επιστολή ονομάζει τους αιρετικούς «νεκρούς»¹⁹ πνευματικά, ο δε άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς στον πρώτο του λόγο Περί εκπορεύσεως του αγίου Πνεύματος, τους ονομάζει όργανα του διαβόλου, ο οποίος «διά της εκείνων (των αιρετικών) γλώττης τον οικείον κατά της ιεράς Εκκλησίας επαφήκεν ιόν»²⁰, άλλοι δε Πατέρες αποδίδουν σ' αυτούς στα αντιαιρετικά τους συγγράμματα, διαφόρους άλλους χαρακτηρισμούς (ακαθάρτους, αντιπάλους Χριστού, ιεροσύλους και αμαρτωλούς, αντικειμένους τω Χριστώ τουτέστι πολεμίους και αντιχρίστους κ.λ.π.)

Τα μυστήρια των αιρετικών

Εφ' όσον λοιπόν, σύμφωνα με την παραπάνω μαρτυρία του αγίου Ειρηναίου, «όπου Εκκλησία, εκεί και το Πνεύμα του Θεού. Και όπου το Πνεύμα του Θεού, εκεί η Εκκλησία και πάσα Χάρις», έπεται ότι το Πνεύμα το άγιον υπάρχει και ενεργεί μόνο μέσα στην Εκκλησία, και επομένως τα μυστήρια των αιρετικών είναι άκυρα και ανυπόστατα και αδυνατούν να μεταδώσουν αγιαστικήν Χάριν. Ο ΜΣΤ' (56^{ος}) Κανών των Αγίων Αποστόλων ορίζει, ότι «Επίσκοπον ή πρεσβύτερον, αιρετικών δεξαμένους βάπτισμα, ή θυσίαν καθαιρείσθαι προστάτομεν. Τις γαρ συμφώνησις Χριστώ προς βελίαν; ή τις μερίς πιστώ μετά απίστου;».²¹ Σύμφωνα με τον Α' Κανόνα του Μεγάλου Βασιλείου ²² οι παντός είδους αιρετικοί βρίσκονται εκτός της Εκκλησίας, οπότε και το βάπτισμα αυτών είναι εντελώς ανυπόστατο. Και αν ακόμη επικαλούνται οι αιρετικοί την αγία Τριάδα κατά την τέλεση του βαπτίσματος, «αργά και ανενέργητα τα υπέρθεα εκείνα ονόματα, προφερόμενα από των αιρετικών τα στόματα»²³, όπως επισημαίνει ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης. Ο ίδιος Πατήρ, σχετικά με το βάπτισμα των Λατίνων (Παπικών και κατ' επέκτασιν και των Προτεσταντών) παρατηρεί, ότι «το των Λατίνων βάπτισμα είναι ψευδώνυμον βάπτισμα και διά τούτο ούτε κατά τον λόγον της ακριβείας είναι δεκτόν, ούτε κατά τον λόγον της οικονομίας...α) διότι είναι αιρετικοί...β) διότι δεν φυλάττουσι τας τρεις καταδύσεις εις τον βαπτιζόμενον, καθώς άνωθεν η Ορθόδοξος Εκκλησία παρά των αγίων Αποστόλων παρέλαβεν».²⁴ Πέραν αυτών ο Λατίνοι, και γενικότερα οι αιρετικοί, δεν έχουν βάπτισμα, επειδή δεν έχουν Ιερωσύνη. Τα δύο μυστήρια είναι αλληλένδετα, οπότε ή και τα δύο πρέπει να δεχθούμε, ή κανένα από τα δύο.

Σχετικά με την χειροτονία και την ιερωσύνη των αιρετικών χαρακτηριστική είναι η φράση του ΞΗ' Κανόνος των Αγίων Αποστόλων: «...τους γαρ παρά των τοιούτων (των αιρετικών) βαπτισθέντας, ή χειροτονηθέντας, ούτε πιστούς, ούτε κληρικούς είναι δυνατόν».²⁵ Ερμηνεύοντας ο άγιος Νικόδημος ο αγιορείτης τον εν λόγω Κανόνα, λέει ότι αυτοί, που βαπτίσθηκαν ή χειροτονήθηκαν από αιρετικούς, δεν μπορούν καθόλου να είναι Χριστιανοί με το αιρετικό αυτό βάπτισμα ή καλύτερα μόλυσμα, ούτε Ιερείς και Κληρικοί με την αιρετική αυτή χειροτονία. Γι' αυτό αυτοί ακινδύνως και βαπτίζονται από τους ορθοδόξους Ιερείς και χειροτονούνται από τους ορθοδόξους Επισκόπους. Επειδή, λοιπόν, σύμφωνα με τον παρόντα Αποστολικό Κανόνα, οι αιρετικοί δεν έχουν ιερωσύνη, άρα και τα ιεουργούμενα από αυτούς είναι κοινά και άμοιρα Χάριτος και αγιασμού²⁶. Όπως αναφέρει ο Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. κ. Δημήτριος Τσελεγγίδης : «*Η ιερωσύνη στο πλαίσιο της Εκκλησίας είναι η ιερωσύνη του ίδιου του Χριστού, αφού ο ίδιος ο Χριστός τελεί τα μυστήρια της Εκκλησίας Του διά των Επισκόπων και Ιερέων Του. Η ιερωσύνη, όπως άλλωστε και όλα τα μυστήρια, αποτελεί λειτουργική φανέρωση της Εκκλησίας (Η Εκκλησία «σημαίνεται εν τοις μυστηρίοις», κατά τον άγιο Νικόλαο Καβάσιλα). Τούτο σημαίνει, ότι για να υπάρχουν μυστήρια, πρέπει προηγουμένως να υπάρχει η Εκκλησία. Τα μυστήρια είναι σαν τα κλαδιά ενός δένδρου. Ζωντανά κλαδιά, που ανθούν και καρποφορούν, μπορούν να υπάρχουν μόνον, όταν αυτά είναι οργανική προέκταση του δένδρου, όταν δηλαδή είναι οντολογικά συνδεδεμένα με τον κορμό του δένδρου*»²⁷.

Η αίρεση του Μονοφυσισμού

Σχετικά με την γνωστή στην Ορθόδοξη Παράδοση αίρεση του Μονοφυσισμού (τόσον του ακραίου του Ευτυχούς, όσον και του μετριοπαθούς του Σεβήρου και Διοσκόρου), η Ορθόδοξη Εκκλησία αποφάνθηκε οριστικά και τελεσίδικα, με όσα εδογμάτισε η Δ' Οικουμενική Σύνοδος της Χαλκηδόνας το 451 μ.Χ. Όσες

¹⁷ Β' Πέτρ. 2, 1.

¹⁸ ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, *Πηδάλιον, Α' Κανών του Μεγάλου Βασιλείου*, σ. 587.

¹⁹ Ο.π. ...Αγίου Αθανασίου λθ' εορταστική επιστολή, σ. 583

²⁰ Αγ. Γρηγ. Παλαμά, *Περί της εκπορεύσεως του αγίου Πνεύματος, Λόγος Α' , ΕΠΕ 1, σ.68.*

²¹ ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, *Πηδάλιον, ΜΣΤ' Κανών των Αγίων Αποστόλων*, σ. 51

²² Ο.π., *Α' Κανών Μεγάλου Βασιλείου*, σ. 587

²³ Ο.π., σ. 56

²⁴ Ο.π., σ. 55

²⁵ Ο.π., *ΞΗ' Κανών των Αγίων Αποστόλων*, σ. 89

²⁶ Ο.π., σσ. 89-91.

²⁷ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΕΛΕΓΓΙΔΗΣ, «Είναι οι ετερόδοξοι μέλη της Εκκλησίας»; *Εν Συνειδήσει' Οικουμενισμός' Ιστορική και κριτική προσέγγιση*, εκδ. Ι.Μ. Μεγάλου Μετεώρου, Άγια Μετέωρα Ιούνιος 2009, σσ. 80-81.

χριστιανικές κοινότητες δεν απεδέχθησαν τις αποφάσεις της εν λόγω Συνόδου απεσχίσθησαν από την Ορθόδοξη Εκκλησία και αποτέλεσαν τις διάφορες αιρετικές Μονοφυσιτικές κοινότητες των Αιθίοπων, Αρμενίων, Κοπτών, Συρίων κ.λπ. Παρέμειναν δε επί 15 αιώνες αποξενωμένες από την ζωή της Ορθοδόξου Εκκλησίας, όχι μόνον εξ αιτίας της εσφαλμένης χριστολογικής των διδασκαλίας, αλλά και εκ του γεγονότος, ότι απέρριψαν, όπως ήταν επόμενο, και όλες τις μεταγενέστερες Οικουμενικές Συνόδους (Ε', ΣΤ', Ζ'). Το Οικουμενικό Πατριαρχείο, μέσα στο πλαίσιο των Οικουμενικών Διαλόγων με τις άλλες χριστιανικές ομολογίες, διοργάνωσε παράλληλα θεολογικό διάλογο και με τους Μονοφυσίτες Αντιχαλκηδόνιους, κατ' αρχήν με την μορφή ανεπισημών θεολογικών συνομιλιών (1964-1985), εν συνεχεία δε με τον επίσημο θεολογικό διάλογο (1985 μέχρι σήμερα). Ο διάλογος αυτός κατέληξε σε δύο κοινές δηλώσεις και ένα κοινό ανακοινωθέν. Στα κείμενα αυτά διακηρύσσεται ότι η χριστολογική διδασκαλία των Αντιχαλκηδονίων είναι ουσιαστικά Ορθόδοξη. Με βάση δε αυτά τα συμπεράσματα η Μικτή Επιτροπή του Διαλόγου προτείνει την άρση των αναθεμάτων υπό των προκαθημένων όλων των Εκκλησιών των δύο μερών με την υπογραφή ειδικής εκκλησιαστικής πράξεως, στην οποία θα διακηρύσσεται εκατέρωθεν, ότι η άλλη είναι κατά πάντα Ορθόδοξος. Αυτό σημαίνει, σύμφωνα με τα συμπεράσματα αυτών των κειμένων, ότι στις εργασίες της Δ' Οικουμενικής Συνόδου υπήρξε δεινή παρεξήγηση, ότι τόσο οι Ορθόδοξοι όσο και οι αιρεσιάρχες έλεγαν το ίδιο πράγμα με διαφορετική ορολογία και ότι οι άγιοι Πατέρες στην εν λόγω Σύνοδο πλανήθηκαν στις καταδικαστικές αποφάσεις των προς τους εν λόγω αιρετικούς. Μάλιστα αυτή η παρεξήγηση αποδίδεται κατά τον κ. Μπασδέκη και τους οικουμενιστές, στο διαφορετικό θεολογικό τρόπο σκέψεως των δύο Σχολών, της Αντιοχειανής και της Αλεξανδρινής, που είχαν αναπτυχθεί την εποχή εκείνη στο Βυζάντιο. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα «μία και η αυτή θεολογική και δογματική αλήθεια να εκφράζεται με διαφορετικούς θεολογικούς και δογματικούς όρους» (σελ. 74). Αν όμως οι Πατέρες της Δ' Οικουμενικής Συνόδου έπεσαν έξω, και πλανήθηκαν, τότε η εν λόγω Σύνοδος δεν μπορεί να είναι θεόπνευστη και αλάθητη, όπως διαχρονικά πιστεύει η Εκκλησία μας, όπως επίσης δεν μπορεί να είναι θεόπνευστες και αλάητες και οι επόμενες Ε', ΣΤ' και Ζ' Οικουμενικές Σύνοδοι, οι οποίες επεκύρωσαν τις αποφάσεις της Δ' Συνόδου. Ωστόσο, η πλάνη δεν βρίσκεται, όπως θα δούμε παρακάτω, στους αγίους Πατέρες, οι οποίοι με τον θείο φωτισμό του αγίου Πνεύματος, ορθώς και αλαθίτως εδογμάτησαν και απεφάσισαν, αλλά στους σημερινούς οικουμενιστές θεολόγους, οι οποίοι με μοναδικό όργανο την λογική και την επιστημονική γνώση και μη έχοντες τον φωτισμό του αγίου Πνεύματος, έφθασαν στο σημείο να έχουν την αξίωση να διορθώσουν τους αγίους Πατέρες. Ειδική Επιτροπή της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους, η οποία ασχολήθηκε διεξοδικά με τον γενόμενο διάλογο μεταξύ Ορθοδόξων και Αντιχαλκηδονίων και τις κοινές δηλώσεις της Μικτής Επιτροπής, παρατηρεί σε σχετική εισήγησή της τα εξής: «Εμμέσως δεχόμεθα, ότι οι Οικουμενικοί αυτοί Σύνοδοι (Δ', Ε' και ΣΤ') επλανήθησαν και ημείς τας δορθώνομεν. Προσπάθεια συμβιβασμού των πραγμάτων δεν χωρεί. Ή οι Σύνοδοι ορθοτόμησαν την αλήθειαν και οι Διόσκορος και Σεβήρος, ως και οι τούτων διάδοχοι, ήσαν αιρετικοί, ή εάν ούτοι δεν ήσαν αιρετικοί, οι Σύνοδοι επλανήθησαν... Εάν οι Αντιχαλκηδόνιοι δέχονται την Ορθόδοξον Χριστολογία, τι τους εμποδίζει να αποδεχθούν την Ορθόδοξωτάτην διατύπωσιν της υπό των αγίων Δ', Ε', και ΣΤ' Οικουμενικών Συνόδων και μάλιστα υπό της αγίας Δ' εν Χαλκηδόνι, η οποία και εκ του γνωστού θαύματος της αγίας μεγαλομάρτυρος Ευφημίας ως Ορθόδοξος επιστοποιήθη; Αρνούμενοι τους όρους των Συνόδων αυτών, μας επιτρέπουν βασιμώς να υποθέσωμεν ότι κατά βάθος αρνούνται την υπ' αυτών κηρυττομένην Ορθόδοξον Χριστολογία... Αι μέχρι τούδε συμφωνία δεν φέρουν την σφραγίδα της συνοδικότητας. Τα ζητήματα συμφωνούνται υπό επιτροπής περιορισμένου αριθμού ιεραρχών και θεολόγων και εγκρίνονται υπό ολιγομελών πάλιν Συνόδων χωρίς ευρύτεραν συμμετοχήν των ιεραρχιών των τοπικών Εκκλησιών και ευρείαν συνοδικήν διάσκεψιν, εις ην ελευθέρως θα ακουστούν αι απόψεις των διαφωνούντων και μετά ταύτα θα αποφανθούν οι Ιεράρχαι»²⁸. Η Ιερά Κοινότης του Αγίου Όρους σε σχετικό υπόμνημά της (27/5/1995) επισημαίνει μεταξύ άλλων ότι η Μικτή Επιτροπή έρχεται σε ριζική διαφωνία προς την διδασκαλία των αγίων Πατέρων, όσον αφορά την Χριστολογία των Αντιχαλκηδονίων: «Αυτοί μεν (Μάξιμος ο Ομολογητής, Σωφρόνιος Ιεροσολύμων, Αναστάσιος ο Σιναΐτης, Ιωάννης ο Δαμασκηνός, Φώτιος ο Μέγας, Θεόδωρος ο Στουδίτης, Θεοδόσιος ο Κοινοβιάρχης κ.λπ.) ορίζουν ταύτην ως αιρετικήν διδασκαλίαν, η Μικτή Επιτροπή δε ως Ορθόδοξον και συνέχειαν της αρχαίας αποστολικής πίστεως της Εκκλησίας»²⁹. Ο π. Θεόδωρος Ζήσης σε σχετική μελέτη του παρατηρεί, ότι «η προσπάθεια αποχαρακτηρισμού των Αρμενίων και των άλλων Αντιχαλκηδονίων ως Μονοφυσιτών αιρετικών και η παρουσίασή των ως κατά πάντα Ορθοδόξων, ενώ αποτελούσε απλώς προσωπική γνώμη ελαχίστων θεολόγων και ως εκ τούτου δεν ήταν ιδιαιτέρως ανησυχητική, στις ημέρες μας αποτελεί βασική γραμμή, πάνω στην οποία πορεύεται ο επίσημος θεολογικός διάλογος της Ορθοδόξου Εκκλησίας με τους Μονοφυσίτες, ο οποίος συναντά λόγω αυτής του της πορείας την δικαιολογημένη αντίδραση μερικών αυτοκεφάλων Εκκλησιών, του Αγίου Όρους και μεμονωμένων θεολόγων. Οι Αντιχαλκηδόνιοι, χωρίς να εγκαταλείψουν τις δύο βασικές τους θέσεις, την απόρριψη της Δ' εν Χαλκηδόνι Οικουμενικής Συνόδου και την μη αρίθμηση των δύο φύσεων του Χριστού μετά την ένωση, που αρκούν για να θεωρούνται ως Μονοφυσίτες αιρετικοί, κατόρθωσαν, προβάλλοντας ασθενέστατα θεολογικά επιχειρήματα, τα οποία κονιορτοποιεί ο Μέγας Φώτιος, να οδηγήσουν

²⁸ Είναι οι Αντιχαλκηδόνιοι Ορθόδοξοι; Κείμενα της Ιεράς Κοινότητος του Αγίου Όρους και άλλων αγιορειτών Πατέρων περί του διαλόγου Ορθοδόξων και Αντιχαλκηδονίων, Ιερά Μονή Οσίου Γρηγορίου, Αγιον Όρος 1995, σσ. 21-33.

²⁹ Ο.π., σσ. 44-45.

τα Ορθόδοξα μέλη της Επιτροπής του διαλόγου στη θέση, ότι οι δύο Εκκλησίες έχουν κληρονομήσει την ίδια αποστολική πίστη και παράδοση και ότι αποτελούν δύο οικογένειες Ορθόδοξων Εκκλησιών»³⁰.

Η αίρεση του Παπισμού.

Στην παρούσα κριτική δεν θα ασχοληθούμε με την απαρίθμηση και αναίρεση των αιρετικών διδασκαλιών του Παπισμού, διότι μια τέτοια προσπάθεια θα απαιτούσε την συγγραφή ενός ολοκλήρου βιβλίου. Ο αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει στην πλούσια σχετικά με το θέμα αυτό βιβλιογραφία. Εξαιρετο σύγγραμμα, με ιδιαίτερη έμφαση στην αιρετική διδασκαλία περί του «πρωτείου» του επισκόπου Ρώμης, αποτελεί το του Σεβ. Μητροπολίτου Πειραιώς κ. Σεραφείμ με τίτλο «*Αι αιρέσεις του Παπισμού*», το οποίο συνιστούμε στους ενδιαφερομένους. Εκ προοιμίου έχουμε να παρατηρήσουμε στο σύγγραμμα του κ. Μπασδέκη, ότι οι διαφορές-προβλήματα, όπως θέλει να βλέπει τις αιρετικές διδασκαλίες του Παπισμού, δεν είναι μόνον όσες απαριθμεί, αλλά πολύ περισσότερες.

Ο Θεολογικός Διάλογος με τους Ρωμαιοκαθολικούς

Στο βιβλίο επίσης γίνεται αναφορά στον θεολογικό διάλογο μεταξύ Ορθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών, που ως γνωστόν άρχισε επίσημα το 1980 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Σχετικά και με το θέμα αυτό υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία³¹. Ο συγγραφέας επιχειρεί να παρουσιάσει τις επί μέρους φάσεις του διαλόγου, δεν μας δίνει όμως την πραγματική εικόνα του, διότι απαλείφει και παρασιωπά ουσιαστικές πλευρές του, που καταδεικνύουν ανεπιτρεπτες υποχωρήσεις και συμβιβασμούς των αντιπροσώπων των Ορθόδοξων Εκκλησιών στις Μικτές Επιτροπές σε θέματα δογματικά, που σε τελική ανάλυση οδήγησαν σε προδοσία της πίστεως. Τούτο για παράδειγμα συνέβη με όσα οι Ορθόδοξοι υπέγραψαν στο κοινό κείμενο της Μικτής Επιτροπής επί του Θεολογικού Διαλόγου κατά την Ζ' Γενική Συνέλευσή της τον Ιούλιο του 1993 στο Balamand του Λιβάνου, όπου ο Παπισμός αναγνωρίζεται ως αδελφή Εκκλησία με έγκυρα μυστήρια και αποστολική διαδοχή, προτού ακόμη συζητηθούν οι πάμπολλες αιρετικές διδασκαλίες του. Παρασιωπά επίσης τις ανεπιτρεπτες υποχωρήσεις, που έγιναν στο ακανθώδες θέμα της Ουνίας, κατά την παραπάνω Συνέλευση. Η επιτευχθείσα καταδίκη της Ουνίας στο Freising του Μονάχου το 1990, ανατρέπεται με νέες αποφάσεις στο Balamand, όπου πανηγυρικά αθώνεται και επί πλέον οι Ουνίτες αποκτούν το δικαίωμα να συμμετέχουν στο διάλογο με εκπροσώπους της. Νέα εξετάσεις του θέματος της Ουνίας κατά την Η' Γενική Συνέλευση της Μικτής Επιτροπής το 2000 στη Βαλτιμόρη των ΗΠΑ καταλήγει σε ναυάγιο, χάρη στην πεισματώδη επιμονή των Ρωμαιοκαθολικών να περισώσουν το εκκλησιαστικό σχήμα της Ουνίας και την προσηλυτιστική της δράση. Η συνέχεια των γεγονότων απέδειξε, ότι η Ρώμη κατάρθωσε έντεχνα να ακυρώσει νέα επανεξέταση του θέματος της Ουνίας, αφού γι' αυτήν πλέον το θέμα είχε λήξει με όσα συνεφωνήθησαν και υπεγράφησαν στο Balamand. Και ενώ θα περίμενε κανείς οι Ορθόδοξες Εκκλησίες να παραμείνουν πιστές και συνεπείς α) με τις αποφάσεις της Γ' Πανορθόδοξου Συνόδου, όπου διεκηρύχθη ότι «*Ουνία και διάλογος είναι ασυμβίβαστα ταυτοχρόνως*»³² και β) με όσα διεκήρυξαν δια των προκαθημένων των τον Μάρτιο του 1992 στο «Μήνυμά» τους ότι «*δεν μπορεί να προχωρήσει ο Θεολογικός Διάλογος με την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, αν δεν επέλθω συμφωνία επί του ζητήματος της Ουνίας*»³³ και να διακόψουν οριστικά τον διάλογο μετά την αποτυχία της Βαλτιμόρης, ο διάλογος συνεχίστηκε το 2006 στο Βελιγράδι με άλλη θεματολογία. Αλλά και ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος αποδείχθηκε ασυνεπής και διαψεύσθηκε με όσα εδήλωσε στον Πάπα Ιωάννη Παύλο τον Β' κατά τη επίσκεψή του στο Βατικανό τον Ιούνιο του 1995, ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία ουδέποτε θα δεχθί το εκκλησιαστικό σχήμα της Ουνίας. Εκείνο, όμως, που προξενεί πολλή οδύνη και λύπη είναι η ενέργειά του να προσφέρει στον Ουνίτη επίσκοπο των Αθηνών κ. Δημήτριο Σαλάχα τον Μάιο του 2008 ένα άγιο Ποτήριο ως συμβολικό δώρο³⁴, με το οποίο απέδειξε στην πράξη, ότι όχι μόνο αμνηστεύει, αλλά και πανηγυρικά αναγνωρίζει την Ουνία. Έτσι το θέμα της Ουνίας έληξε ουσιαστικά με θριαμβευτική νίκη των Ρωμαιοκαθολικών, αφού κατάρθωσε, αφ' ενός μεν να συνεχιστεί ο Διάλογος, αφ' ετέρου δε να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η προσηλυτιστική δράση της Ουνίας στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Πέραν τούτου οι πολιτικές εξελίξεις στην ομόδοξη Σερβία απεκάλυψαν για μια ακόμη φορά ξεκάθαρα το ψεύδος και την υποκρισία του Πάπα. Με λόγια και διακηρύξεις, ομιλούσε περί αγάπης, ενώ ύπουλα και δόλια ενεθάρρυνε και ενίσχυσε τα γεωπολιτικά σχέδια των μεγάλων δυνάμεων (NATO, Ευρωπαϊκή Ένωση, ΗΠΑ), για τη συρρίκνωση της Σερβίας και την ανεξαρτητοποίηση του Κοσσόβου, και συνευδόκησε στους βομβαρδισμούς της Ορθόδοξης

³⁰ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, *Τα όρια της Εκκλησίας, Οικουμενισμός και Παπισμός*, Θεσσαλονίκη 2004, σ. 142.

³¹ *Οικουμενισμός, Γένεση, Προσδοκίες, Διαψεύσεις, Πρακτικά Διορθόδοξου Επιστημονικού Συνεδρίου*, τ. Α', Β', εκδ. Θεοδρομία, Θεσσαλονίκη 2008. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Καθ. Παν. Θεσσαλονίκης, *Θεολογικός Διάλογος Ορθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών*, Θεσσαλονίκη-Αθήνα 1996. ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, *Τα όρια της Εκκλησίας, Οικουμενισμός και Παπισμός*, Θεσσαλονίκη 2004 και *Ουνία, η καταδίκη και η αθώωση*, Θεσσαλονίκη 2002. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΡΤΖΕΛΟΣ, *Ορθόδοξο δόγμα και θεολογικός προβληματισμός*, Θεσσαλονίκη 2007, κ.α.

³² ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ, *Ορθοδοξία και Ρωμαιοκαθολικισμός*, τ. II, Αθήναι 1965, σ. 38

³³ «Μήνυμα των Προκαθημένων των Αγιοτάτων Ορθόδοξων Εκκλησιών», *Επίσκεψις* 447 (1992) 7.

³⁴ Δημοσίευμα εφημερίδος *Ελεύθερος Τύπος*, 26.5.2008.

Σερβίας το 1999. Έτσι **ο πολύ-διαφημισθείς «Διάλογος της Αγάπης», αποδείχθηκε μια απάτη και ένα θέατρο εντυπώσεων.**

Πέραν αυτών ο συγγραφέας παρασιωπά τις μυστικές συμφωνίες Ρώμης-Φαναρίου για την επίτευξη της ενώσεως, παρά τις υπάρχουσες Δογματικές διαφορές, όπως αυτές απεκαλύφθησαν εκ των υστέρων. Προς τον σκοπόν αυτόν εξεπονήθη ένα καλά μελετημένο σχέδιο του Βατικανού, το οποίο σταδιακά εφαρμόζεται σε στενή συνεργασία με τους Οικουμενιστές του Φαναρίου, μέχρις ότου πραγματοποιηθεί η τελεία ένωση Ορθοδοξίας και Παπισμού, η οποία θα είναι κατά τα πρότυπα των Ουνιτικών Εκκλησιών της Ανατολικής Ευρώπης. Το σχέδιο αυτό αποκαλύπτουν εκκλησιαστικές προσωπικότητες, που έλαβαν μέρος σε Διαχριστιανικούς Διαλόγους και ασχολήθηκαν εις βάθος με αυτούς. Ένας εξ αυτών ο μακαριστός καθηγητής Ιωάννης Καρμίρης παρατηρεί: **«Ο Πάπας Παύλος ο ΣΤ΄ και οι περί αυτόν Ρωμαιοκαθολικοί θεολόγοι εξεπόνησαν εν καλώς μελετηθέν ευρύτατον πρόγραμμα ρωμαιοκεντρικού Οικουμενισμού, σύμφωνον προς την Λατινικήν Εκκλησιολογίαν»³⁵.** Ο π. Θεόδωρος Ζήσης επιβεβαιώνει την ίδια πραγματικότητα: **Εκείνοι (οι Λατινόφρονες) «εσχεδίασαν και εχάλκευσαν με κρυφές συμφωνίες την ένωση, χωρίς να ενημερώνουν όλα τα μέλη της αντιπροσωπείας, για να μην υπάρχουν αντιδράσεις, όπως δεν ενημερώνεται σήμερα ο πιστός λαός και δεν αντιλαμβάνεται γι' αυτό, ότι η ένωση γίνεται ήδη σταδιακά, έχει προχωρήσει ουσιαστικά με συμπροσευχές, συλλεί-τουργα και αμοιβαία εκκλησιαστική αναγνώριση, εις τρόπον ώστε το κοινό Ποτήριο, όταν έλθει επισήμως, να αποτελεί απλώς μία επισφράγιση και επικύρωση της γενομένης ήδη ενώσεως»³⁶.** Ο π. Γεώργιος Μεταλληνός σε πλήρη συμφωνία με τους παραπάνω παρατηρεί: **«Από τον Πατριάρχη Αθηναγόρα, πεπεισμένο κήρυκα αυτής της πορείας, με τις Πανορθόδοξες Διασκέψεις της Ρόδου (1961 και 1963) και μια σειρά προσωπικών του ενεργειών (όπως η περίφημη συνάντησή του με τον Πάπα Παύλο τον ΣΤ΄ στα Ιεροσόλυμα το 1964) και παρά τις αντιδράσεις κυρίως του Αθηνών Χρυσόστομου Β΄, το καθορισμένο σε συνεργασία με το Βατικανό σχέδιο, προωθήθηκε και επεβλήθη, οδηγώντας στην κατάσταση των ημερών μας»³⁷.** Ο αγωνιστής και μαχητικός ιεράρχης αείμνηστος Μητροπολίτης Φλωρίνης Αυγουστίνος Καντιώτης επισημαίνει: **«Η ένωση, η ψευδοένωση, έχει αποφασισθεί. Έχει αποφασισθεί εις μυστικά διαβούλια Ανατολής και Δύσεως, διαβούλια πολιτικής, οικονομικής και θρησκευτικής φύσεως, ων εγκέφαλος ο Πάπας!...Συντελείται εις βάθος και έκταση προδοσία, την οποίαν δεν δυνάμεθα να φαντασθώμεν»³⁸!** Ο Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος επισημαίνει ότι **«οι αδελφοί Ρωμαιοκαθολικοί εμμέσως ή αμέσως αφήνουν να εννοηθεί, ότι η Ορθόδοξος Εκκλησία δύναται να ενωθεί μετά της Ρωμαιοκαθολικής δι' ενός είδους ενώσεως ομοίου ή παραλλήλου προς εκείνο το οποίον υφίσταται μεταξύ αυτής και των εκκλησιαστικών ομάδων των Ουνιτών»³⁹.**

Εάν λάβουμε υπ' όψιν μας τα όσα ο Πατριάρχης Αθηναγόρας απεκάλυψε τον Αύγουστο του 1971: **«το '65 εσηκώσαμεν το σχίσμα, εις την Ρώμην και εδώ, με αντιπροσώπους μας εκεί και αντιπροσώπους εκείθεν εδώ...»⁴⁰,** αλλά και την πλήρη ευθυγράμμιση των διαδόχων του, Δημητρίου και Βαρθολομαίου, με την γραμμή, που αυτός εχάραξε, συμπεραίνουμε ότι, τουλάχιστον για το Φανάρι, σχίσμα πλέον δεν υφίσταται και η ένωση των Εκκλησιών ήδη έγινε, αλλά δεν είναι ακόμη 'τελεία'⁴¹. Τελεία ένωση θα γίνει όταν θα φθάσουμε πλέον στο κοινό Ποτήριο. Πρώτο βήμα προς την ένωση αυτή υπήρξε η άρση των αναθεμάτων μεταξύ Ρώμης και Φαναρίου το Δεκέμβριο του 1965. Επακολούθησε η πλήρης αμοιβαία εκκλησιαστική αναγνώριση Ορθοδοξίας και Παπισμού ως **«Αδελφών Εκκλησιών»** το 1993 στο Balamand. Εκείνο τώρα που απομένει είναι η αποδοχή αυτής της συμφωνηθείσης ενώσεως από τον πιστό λαό του Θεού, εφ' όσον επιλυθεί το ακανθώδες θέμα του Πρωτείου.

Η καθιέρωση του **«Διαλόγου της Αγάπης»**, μιας μακράς δηλαδή περιόδου από το 1965 έως το 1980, που προηγήθηκε του Θεολογικού Διαλόγου, εντάσσεται μέσα στο άριστα μελετημένο σχέδιο που εκπονήθηκε από τους αρχιτέκτονες της ενώσεως Πάπα Παύλο τον ΣΤ΄ και τον Πατριάρχη Αθηναγόρα κατά την συνάντησή τους στα Ιεροσόλυμα, τον Δεκέμβριο του 1964. Ο **«Διάλογος της Αγάπης» «αποσκοπούσε στην κατάλληλη ψυχολογική προετοιμασία με την δημιουργία κλίματος καλών σχέσεων και φιλίας. Επινοήθηκε ακόμη η παροχή οικονομικών ενισχύσεων προς τους Ορθοδόξους, με υπερτονισμό της αγάπης και παραμερισμό της σημασίας των δογματικών αληθειών της πίστεως... ώστε να αποδυναμωθεί κάθε διάθεση μαρτυρίας και ομολογίας. Επινοήθηκαν επίσης οι ανταλλαγές επισκέψεων των προκαθημένων Ρώμης και Φαναρίου, οι επιστροφές αγίων λειψάνων από την πλευρά του Βατικανού ως ένδειξη φιλίας προς τους Ορθοδόξους, οι συμπροσευχές και κοινές διακηρύξεις περί 'αδελφών Εκκλησιών', για την δημιουργία ψεύτικων εντυπώσεων και τετελεσμένων γεγονότων»⁴².**

³⁵ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ, *Ό.π.*, σ. 170.

³⁶ Θεοδρομία (Σεπτέμβριος 2006) 460.

³⁷ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, *Οι διάλογοι χωρίς προσωπίον*, σ. 1.

³⁸ Σπίθα (Μάιος-Ιούνιος 1980).

³⁹ ΜΗΤΡ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ - ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΖΑΦΕΙΡΗΣ, «Ορθοδοξία και Ρωμαιοκαθολικισμός. Ο αρξάμενος Θεολογικός διάλογος. Γεγονότα και σκέψεις», *Θεολογία* 53 (1982) 77.

⁴⁰ Πρωτ. Γεωρ. Μεταλληνός, Ομότιμου Καθ. Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, *Οι διάλογοι χωρίς προσωπίον*, σελ. 4

⁴¹ Κατά την Λατινική Εκκλησιολογία υπάρχουν διάφοροι βαθμοί ενώσεως των ετεροδόξων με την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία.

⁴² ΑΡΧΙΜ. ΠΑΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Η Ορθοδοξία μπροστά στη θύελλα του συγχρόνου Προτεσταντικού και Παπικού Οικουμενισμού*, Πειραιάς 2011, σ. 88.

Μεθοδεύτηκε η έναρξη του θεολογικού διαλόγου, όχι από τα διαιρούντα αλλά από τα ενούντα, κάτι ξένο προς την Ορθόδοξη παράδοση, ενώ παράλληλα καλλιεργήθηκε το πνεύμα της «*αμοιβαίας αναγνωρίσεως*» για την δημιουργία ψευδαισθήσεων ενότητας και ταυτότητας πίστεως. Το πνεύμα αυτό μόλις διακρίνεται στα πρώτα κείμενα της Μικτής Επιτροπής, για να φανεί πλέον ξεκάθαρα και με κάθε επισημότητα στο κοινό κείμενο της Ζ' Συνελεύσεως του Balmand. Με το κείμενο αυτό Παπικοί και «Ορθόδοξοι» Οικουμενιστές, κάνοντας ένα θεαματικό άλμα και παρακάμπτοντας πλήθος αιρετικών διδασκαλιών του Παπισμού, φθάνουν ξαφνικά στο σημείο να αναγνωρίσουν αλλήλους ως πλήρεις και αληθείς «*αδελφές Εκκλησίες*», με έγκυρα μυστήρια, με ταυτότητα πίστεως, με αποστολική διαδοχή και διά τούτο «*από κοινού υπευθύνους διά την πύλησιν της Εκκλησίας του Θεού εν τη πιστότητι προς την θείαν οικονομίαν, ιδιαίτερα ως προς την ενότητα*» (παράγρ. 13 και 14), πράγμα που συνιστά **πραγματική προδοσία της Ορθοδόξου πίστεως**.⁴³

Πέραν αυτών ο συγγραφέας παρασιωπά παραβάσεις ιερών κανόνων και αυθαίρετες και αντικανονικές ενέργειες Πατριαρχών. Για παράδειγμα παραθέτει το ιστορικό της άρσεως των αναθεμάτων, αλλά παρασιωπά ότι η άρση αυτή έγινε όχι κατόπιν αποφάσεως Πανορθόδοξου Συνόδου, αλλά μονομερώς με απόφαση τοπικής Συνόδου του Φαναρίου. Παρασιωπά εν τέλει την πλήρη χρεοκοπία και το αδιέξοδο στο οποίο έχει φθάσει σήμερα. Η χρεοκοπία αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι «η αίρεση και η πλάνη έχουν σύμφυτα τον εγωισμό και την υπερηφάνεια. Είναι ουσιαστικό στοιχείο τους. Οι αιρετικοί δεν ταπεινώνονται, δεν μετανοούν. Πόσες ενωτικές Σύνοδοι δεν έγιναν για να συνεννοηθούμε με τον Πάπα και τους Φράγκους; Όλες απέτυχαν. Και ο άγιος Μάρκος ο Ευγενικός έλαβε μέρος στη Σύνοδο Φεράρας-Φλωρεντίας και μίλησε ευγενικά κατ' αρχήν με τον Πάπα. Όταν, όμως, διαπίστωσε την εμμονή στην πλάνη, τον εγωισμό και το αμετάπειστο, έγινε σκληρός αντίπαλος, αντίπαλος του Παπισμού»⁴⁴.

Η αίρεση των Παλαιοκαθολικών.

Η απόσχιση των Παλαιοκαθολικών από τον κορμό του Παπισμού το 1870 αμέσως μετά την Α' Σύνοδο του Βατικανού, ως αντίδραση και διαφωνία προς το δόγμα του Πρωτείου και του Αλαθήτου, το οποίο εδογμάτισε η παρά πάνω Σύνοδος, έδωσε κατ' αρχήν την εντύπωση της επιστροφής της κοινότητας αυτής στην αρχαία παράδοση της Εκκλησίας των αποστολικών χρόνων, της εμμονής και της πιστότητός της στην Εκκλησία προ του σχίσματος του 1054. Ωστόσο τα πράγματα απέδειξαν στην συνέχεια το ακριβώς αντίθετο, διότι εν τω μεταξύ (1931) εισήγαγε την μυστηριακή διακοινωνία (intercommunio) με τους Αγγλικανούς και εν συνεχεία με τους Ευαγγελικούς της Γερμανίας, από δε το 1994 την χειροτονία των γυναικών στους τρεις βαθμούς της Ιερωσύνης. Οι δύο αυτές καινοτομίες υπήρξαν τα σπουδαιότερα εμπόδια, που οδήγησαν τελικά σε ναυάγιο τον επίσημο Θεολογικό Διάλογο μεταξύ Ορθοδόξων και Παλαιοκαθολικών, που διεξήχθη από το 1975 έως το 1987⁴⁵.

Προτεσταντικές αιρέσεις.

Οι Προτεστάντες, αποσχισθέντες από τον κορμό του Παπισμού ήδη από τον 16^ο αιώνα με πρωτοπόρους τον Λούθηρο, τον Καλβίνο και τον Σβίγγλιο, εδημιούργησαν ιδικές τους Κοινότητες, οι οποίες στη συνέχεια με την πάροδο του χρόνου κατακερματίστηκαν σε άλλες αιρετικές ομάδες και ομολογίες, έτσι ώστε σήμερα να είναι πάνω από 400 σε όλο τον κόσμο, οι περισσότερες των οποίων είναι μέλη του ΠΣΕ. Από αυτές οι σπουδαιότερες και πολυπληθέστερες είναι σήμερα η Αγγλικανική Κοινότητα, η Λουθηρανική και η Μεταρρυθμισμένη Ευαγγελική Κοινότητα, οι Κοινότητες των Μεθοδιστών, των Βαπτιστών, των Μεννονιτών, των Σαββατιανών, των Ανεξαρτήτων Λουθηρανών και οι Ελεύθερες Ευαγγελικές Κοινότητες. Όλες αυτές οι Κοινότητες βρίσκονται σε ακόμη μεγαλύτερο χάσμα σε σχέση με την Ορθοδοξία, διότι εκτός του ότι εκληρονόμησαν πολλές αιρετικές διδασκαλίες από τον Παπισμό, εισήγαγαν και άλλες, σημαντικότερη των οποίων είναι η πλήρης απόρριψη της Πατερικής, Λειτουργικής και Κανονικής Παραδόσεως της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Οι οπαδοί όλων αυτών των Κοινοτήτων εξακολουθούν να επιμένουν πεισματικά μέχρι σήμερα στις αιρετικές τους διδασκαλίες, παρά τους μέχρι τώρα Διαλόγους και ενωτικές προσπάθειες, που έγιναν κατά καιρούς από τον 16^ο αιώνα και εντεύθεν, με αποκορύφωμα τους Διαλόγους στα πλαίσια του Οικουμενισμού και του ΠΣΕ.

Οι Διάλογοι στα πλαίσια του Προτεσταντικού Οικουμενισμού.

Ειδικότερα εις ό, τι αφορά τους τελευταίους Διαλόγους και την μέχρι τώρα πορεία των μέσα στους κόλπους του ΠΣΕ, μπορούμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

Αυτή καθ' εαυτήν η ένταξη της Ορθοδόξου Εκκλησίας στο ΠΣΕ και η συνύπαρξη και συνεργασία της με την αίρεση μέσα σ' αυτόν τον υπερεκκλησιαστικό οργανισμό συνιστά παραβίαση της κανονικής τάξεώς της και

⁴³ Ο.π. σ. 88-89.

⁴⁴ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, *Τα όρια της Εκκλησίας, Οικουμενισμός και Παπισμός*, Θεσσαλονίκη 2004, σ. 255.

⁴⁵ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΛΙΑΝΤΑΣ, «Ο Διάλογος με τους Παλαιοκαθολικούς», *Οικουμενισμός, Γένεση, Προσδοκίες, Διαμεύσεις, Πρακτικά Διορθόδοξου Επιστημονικού Συνεδρίου*, τ. Β', σσ. 645-663.

αθέτηση της εκκλησιολογικής αυτοσυνειδησίας της, συνιστά «μίξιν άμικτον και τέρας αλλόκοτον». Όπως επισημαίνει ο καθηγητής κ. Μουρατίδης: «*Η αλλόκοτος και τερατώδης και καταλυτική της ορθοδόξου κανονικής τάξεως και Ιεράς Παραδόσεως συμμετοχή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εις το Παγκόσμιον Συνονθύλευμα των Αιρέσεων συνιστά την μεγίστην παγίδα του Αντικειμένου εν τη ιστορία της στρατευομένης Εκκλησίας του Χριστού, προς διάβρωσιν και αποσύνθεσιν του απολυτρωτικού έργου της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας... Αυτό καθ' εαυτό το γεγονός της συμμετοχής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας εις το συνονθύλευμα των αιρέσεων του ΠΣΕ προσκρούει «a priori» και εξ' απόψεως αρχής εις τεράστια και τούτ' αυτό ανυπέρβλητα εμπόδια, προερχόμενα εξ' αυτής της φύσεως και του χαρακτήρος της Εκκλησίας, ως της μιας, αγίας, καθολικής και αποστολικής του Χριστού Εκκλησίας. Διότι αλλεπάλληλα και βεβαίως αναπάντητα παραμένουν εν προκειμένω τα ερωτήματα: Πώς συμβιβάζεται η υπό της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας διεκδικουμένη αποκλειστική υπ' αυτής ταύτησις μετά της μιάς, αγίας, καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας προς την συμμετοχήν αυτής εις το ΠΣΕ;... Πώς είναι δυνατόν η μία, αγία Εκκλησία του Χριστού να συμμετέχη ως μέλος, να εντάσσεται μετά των άλλων αιρέσεων ισοτιμώς και εκ πολλών απόψεων να τίθεται εις απείρως μειονεκτικωτέραν θέσιν έναντι των αιρέσεων, εις ένα κανονισμόν και να υποτάσσεται εις τας αποφάσεις της πλειοψηφίας των αιρετικών; Πώς είναι δυνατόν η μία, αγία Εκκλησία να μετέχει ενός οργανισμού, εντός του οποίου να συνεργάζεται μεθ' αιρετικών, να συμπροσεύχεται μετ' αυτών και να λαμβάνει θέσιν από κοινού μετ' αυτών ως εκπροσώπων της χριστιανικής πίστεως εις τα μεγάλα προβλήματα της ανθρωπότητας; Ή το έτι χείρον, να συντάσσονται θεολογικά κείμενα υπό αιρετικών και εν πλήρει σχεδόν απουσία των Ορθοδόξων και να εκπροσωπούν τρόπον τινά τα κείμενα αυτά και την Ορθόδοξον Καθολικήν Εκκλησίαν; Έτι πλέον. Πώς είναι δυνατόν η Ορθόδοξος Καθολική Εκκλησία να μετέχει εις ένα οργανισμόν, η συμμετοχή εις τον οποίον να συνεπάγεται την αλλοτρίωσιν θεμελιώδους δικαιώματος της μιάς, αγίας, καθολικής και αποστολικής Ορθοδόξου του Χριστού Εκκλησίας, του επανευαγγελισμού δηλαδή και της επαναφοράς των αιρετικών εις την Εκκλησίαν, εξ' ης απεσχίσθησαν, δεδομένου ότι ως γνωστόν, βασική υποχρέωσις των μετεχουσών εις το ΠΣΕ «Εκκλησιών» είναι και η μη άσκησις προσηλυτισμού; Τέλος, δέον ιδιαίτέρως να υπογραμμισθή το γεγονός, ότι διά της συμμετοχής της εις το ΠΣΕ η Ορθοδοξία παρητήθη κατ' ουσίαν της οικουμενικής αυτής αποστολής υπέρ του ΠΣΕ, όπερ και κατά την γνώμην μου συνιστά το μέγιστον και πλέον οδυνηρόν πλήγμα κατά του απολυτρωτικού έργου, το οποίον είναι κεκλημένη να επιτελέση εν μέσω του συγχρόνου κόσμου»⁴⁶. Πάνω στο ίδιο θέμα ο εσχάτως ανακηρυχθείς άγιος Ιουστίνος Πόποβιτς παρατηρεί: «*Ήτο άραγε απαραίτητον η Ορθόδοξος Εκκλησία, αυτό το πανάχραντον Θεανθρώπινον σώμα και οργανισμός του Θεανθρώπου Χριστού, να ταπεινωθεί τόσον τερατωδώς, ώστε οι αντιπρόσωποί της θεολόγοι, ακόμη και Ιεράρχαι, να επιζητούν την οργανικήν μετοχήν και συμπερίληψιν εις το ΠΣΕ; Αλλοίμονον, ανήκουστος προδοσία*»⁴⁷. Τέλος ο π. Θεόδωρος Ζήσης, επισημαίνει: «*...Ούτε έπρεπε από την αρχή να μετάσχουμε, ούτε τώρα αμετανοήτως να συνεχίζουμε να μετέχουμε του ΠΣΕ και των άλλων οικουμενιστικών θεσμών και διαλόγων, γιατί αυτή η συμμετοχή μας ακυρώνει το Ευαγγέλιο, προσβάλλει τους μάρτυρες, διαφωνεί με τους αγίους Πατέρες, αποτελεί πρωτοφανή καινοτομία στη ζωή της Εκκλησίας ανά τους αιώνες και είναι μέρος του παιχνιδιού της Βαβυλώνας της μεγάλης*»⁴⁸.*

Αδυναμία Ορθοδόξου μαρτυρίας.

Το αρχικό επιχείρημα των Οικουμενιστών, ότι μέσα από τους διαλόγους καλούμεθα να δώσωμε την μαρτυρία της Ορθοδόξου πίστεως, τώρα, μετά την εμπειρία των μέχρι τώρα Διαλόγων, αποδείχθηκε απάτη και πλάνη. Όχι μόνο μαρτυρία Ορθοδόξου πίστεως δεν μπορέσαμε να δώσουμε στους αιρετικούς, αλλά εμείς οι ίδιοι φθάσαμε στο άθλιο κατάντημα να συμμαρτυρούμε στην πλάνη και την αίρεση. Γι' αυτό και οι μέχρι τώρα γενόμενοι Διάλογοι σε τίποτε δεν ωφέλησαν, αφού καθόλου δεν συνετέλεσαν σε μία έστω και μικρή προσέγγιση των αιρετικών προς την Ορθοδοξία. Παρά το γεγονός ότι διαλεγόμεθα επί 64 περίπου έτη, οι Προτεστάντες δεν θέλησαν να αποβάλουν ούτε μία από τις αιρετικές τους διδασκαλίες. Τον αρχικό ενθουσιασμό μεγάλων Ορθοδόξων θεολόγων, που εκπροσώπησαν την Ορθοδοξία στο ΠΣΕ, για την ενδεχόμενη δυνατότητα Ορθοδόξου μαρτυρίας, αρχίζει σιγά σιγά να διαδέχεται δισταγμός, απογοήτευσις και επιφυλακτικότητα. Όσοι εξ' αυτών ετόλμησαν να εκφράσουν την διαφωνία τους με την οικουμενιστική γραμμή του Φαναρίου, απομακρύνθηκαν από τους Διαλόγους ή παραιτήθηκαν από μόνοι τους⁴⁹. Όπως σημειώνει ο καθηγητής π. Γεώργιος Μεταλληνός: «*Η παραίτηση του (καθηγητού) Ιω. Καρμίρη και άλλων καθηγητών (Μ. Φαράντος, Στυλ. Παπαδόπουλος κ.ά.) από τους Διαλόγους, αλλά και η στάση πολλών καθηγητών απέναντί τους λέγουν πολλά*»⁵⁰. «*Η στάση του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, έναντι του ΠΣΕ ήταν ιδιαίτέρως πατερική και αγιογραφική. Συνεχώς επέμενε στην επιστροφή στην αγία Γραφή μέσω της Πατερικής Παραδόσεως. Γι' αυτό*

⁴⁶ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ, καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, *Οικουμενική Κίνησις...* σ. 18-19.

⁴⁷ ΑΓΙΟΣ ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ ΠΟΠΟΒΙΤΣ, καθ. Πανεπιστημίου Βελιγραδίου, *Ορθόδοξος Εκκλησία και Οικουμενισμός*, εκδ. Ιεράς Μονής Αρχαγγέλων Τσέλιε, Βάλιεβο, Σερβία, σ. 224.

⁴⁸ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, Ομότιμος Καθ. Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., *Δικαιολογείται η συμμετοχή...*, σ. 490.

⁴⁹ ΑΡΧΙΜ. ΠΑΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Η Ορθοδοξία μπροστά στη θύελλα του συγχρόνου Προτεσταντικού και Παπικού Οικουμενισμού*, Πειραιάς 2011, σ. 42.

⁵⁰ ΠΡΩΤΟΣΒ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, *Οικουμενικό Πατριαρχείο...*, σσ. 245-246.

και απομακρύνθηκε από ηγετικές θέσεις του ΠΣΕ και της Οικουμενικής Κινήσεως»⁵¹. Ο καθηγητής της Πατρολογίας Στυλ. Παπαδόπουλος επισημαίνει με απογοήτευση: «Οι Διάλογοι: αυτονόητοι, αναποτελεσματικοί και προβληματικοί»⁵². Σε άλλο σημείο των διαπιστώσεων του σχετικά με τους Διαλόγους παρατηρεί: «**Δεν συνέβη μέχρι σήμερα κάποια ομολογία να εγκαταλείψει στοιχείο της διδασκαλίας της ως αποτέλεσμα των διαλόγων...** Κάποιες ίσως δευτερεύουσες πρακτικές πλευρές δυνατόν να δέχθηκαν οι εταίροι μας να αλλάξουν. Ποτέ στοιχείο της διδασκαλίας τους»⁵³. Ο καθηγητής Παν. Τρεμπέλας το 1971 εσχολιάζε: «Η υπό τους σημερινούς όρους συμμετοχή μας εις το ΠΣΕ είναι όλως απαράδεκτος. Εάν δεν εξασφαλιστεί, καθ' ούς όρους αυτός ο άγιος Χαλκηδόνος καθώρισε, το να φέρωσιν αι ενέργειαι και αποφάσεις του συμβουλίου τούτου εμφανή ουχί την προτεσταντικήν, αλλά την Ορθόδοξον σφραγίδα ενδείκνυται να αποχωρίσωμεν»⁵⁴. Σχετικά με την θέση του αγίου Ιουστίνου Πόποβιτς και τις δηλώσεις του, υπό την ιδιότητά του ως καθηγητού της Δογματικής στο Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου, απέναντι στο ΠΣΕ και τον Οικουμενισμό, έχει γίνει ήδη λόγος παρά πάνω. Παρόμοιες είναι οι διαπιστώσεις του καθηγητού π. Γεωργ. Μεταλληνού: «Αντί η Ορθοδοξία να επηρεάζει σωτηριολογικά τον μη Ορθόδοξο κόσμο, εφθάσαμε στην αποδοχή στην πράξη της 'βαπτισματικής Θεολογίας', της 'Θεολογίας των αδελφών Εκκλησιών' (πρβλ. συμφωνία Balamaand 1993), της 'κοινής διακονίας' της 'διευρυμένης Εκκλησίας' και του 'πολιτιστικού πλουραλισμού', όπως ορθότατα έχει επισημανθεί... Ο Οικουμενισμός σ' όλες τις διαστάσεις και εκδοχές του έχει αποβεί αληθινή βαβυλωνία αιχμαλωσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και όλων των τοπικών ηγεσιών της Ορθοδόξου Εκκλησίας, με ελάχιστες εξαιρέσεις, που δέχονται όμως αφόρητη πίεση. **Η καύχηση και ο αυτοθαυμασμός των οικουμενιστών μας για μιιά δήθεν νέα εποχή, που άνοιξε το Οικουμενικό Πατριαρχείο με τις πατριαρχικές εγκυκλίους των ετών 1902, 1904, και 1920 δεν δικαιώνονται, διότι 'αυτό που κατορθώθηκε είναι να νομιμοποιήσουμε τις αιρέσεις και τα σχίσματα του Παπισμού και του Προτεσταντισμού'**»⁵⁵. Αποκαλυπτικές όσο και οδυνηρές είναι επίσης οι διαπιστώσεις του καθηγητού π. Θεοδώρου Ζήση: «Η υπερπεντηκονταετής παρουσία των Ορθοδόξων αυτοκεφάλων εκκλησιών στο ΠΣΕ, μέσα στην πανσπερμία, στο πλήθος και στην θεολογική αναρχία και σύγχυση των προτεσταντικών ομολογιών, συνδεόμενη ούτως ή άλλως στην πράξη, παρά τις αντίθετες διακηρύξεις, με εκκλησιολογικές παραχωρήσεις, συμβιβασμούς και υποχωρήσεις, δεν ήταν δυνατόν αθροιστικά και ουσιαστικά να έχει την ευλογία του Θεού και την προσδοκώμενη καρποφορία. Εξαφανιστήκαμε, χαθήκαμε οι Ορθόδοξοι αριθμητικά, δεν είχαμε καμιά δυνατότητα με τον ελάχιστο αριθμό ψήφων, που διαθέταμε να επηρεάσουμε τις συζητήσεις και τις αποφάσεις... Νομιμοποιήσαμε εκκλησιολογικά με την παρουσία μας τις ποικίλες προτεσταντικές ομάδες και παραφυάδες ως 'εκκλησίες' και οδηγήσαμε σε ευτελισμό και ξεγύμνωμα την 'νύμφην Χριστού', υπέρ της οποίας ο Χριστός έχυσε το πανάγιον αυτού αίμα, την εδόξασε και την ελάμπρυνε υπέρ τον ήλιον»⁵⁶. Στην ίδια γραμμή και στο ίδιο μήκος κύματος κινούνται και οι διαπιστώσεις και εκτιμήσεις των αγιορειτών Πατέρων, οι οποίοι τόσο σε παλαιότερα υπομνήματά τους προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο, όσον επίσης και στο πρόσφατο της Ιεράς Κοινότητας του αγίου Όρους, που απεστάλη τον Φεβρουάριο του 2007, επισημαίνουν μεταξύ άλλων και τα εξής: «Η θεολογική ταυτότης του ΠΣΕ είναι προτεσταντική. Η μαρτυρία της Ορθοδόξου Εκκλησίας δεν γίνεται δεκτή στο σύνολό της από τις προτεσταντικές εκκλησίες του ΠΣΕ, όπως φαίνεται από την 60ετή ιστορία του και από την πολύ μακρύτερη ιστορία των ορθοδοξοπροτεσταντικών επαφών. Όλα δείχνουν, ότι το επιδιωκόμενο στο ΠΣΕ είναι η ομογενοποίηση των εκκλησιών μελών του ΠΣΕ μέσω ενός μακροχρονίου συμφυρμού»⁵⁷. Σε άλλο σημείο του αγιορειτικού κειμένου επισημαίνεται: «Το ΠΣΕ όπως λειτουργεί σήμερα είναι ένας ομογενοποιητικός μηχανισμός, που αμβλύνει το δογματικό αισθητήριο και κυοφορεί μια επιφανειακή επικοινωνιακού χαρακτήρος ενότητα»⁵⁸.

Φθορά και διάβρωση του Ορθοδόξου φρονήματος

Η παρά τις παραπάνω επισημάνσεις και διαπιστώσεις εξακολούθηση της παραμονής μας στους κόλπους του ΠΣΕ, οδήγησε αναπόφευκτα σε προϊούσα φθορά και διάβρωση του Ορθοδόξου φρονήματος, σε συμβιβασμούς και ανεπίτρεπτες υποχωρήσεις στο δόγμα και στην Εκκλησιαστική μας αυτοσυνειδησία. Με πολύ επιπολαιότητα οι Ορθόδοξοι αντιπρόσωποι άπλωναν γέφυρες, μικρές και ανεπαρκείς, για να γεφυρώσουν τεράστια χάσματα και να εκμηδενίσουν αποστάσεις και διαφορές, πολύ σημαντικές στο δόγμα και στο ήθος των Εκκλησιών. Παραθεώρησαν το γεγονός, ότι η αλήθεια με την αίρεση δεν έχουν ποσοτική διαφορά. Έτσι φθάσαμε στο τραγικό φαινόμενο να διατυπώνονται από Ορθοδόξους εκπροσώπους και πατριάρχες,

⁵¹ Του ιδίου, «Πρωτοπρ. Γεώργιος Φλωρόφσκυ, Πατερική μορφή του 20^{ου} αιώνας», *Παρεμβάσεις Ιστορικές και Θεολογικές*, Αθήνα 1998, σσ. 136-141.

⁵² Του ιδίου, *Οικουμενικό Πατριαρχείο ...* ό.π., σ. 247, υποσημείωση 65.

⁵³ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΡΝΑΡΑΚΗΣ, «Ο μύθος της Ορθοδόξου μαρτυρίας εις τους διαλόγους με αλλοδόξους», *Ορθόδοξος Τύπος* φ. 1670 (22.12.2006).

⁵⁴ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ, *Επί της Οικουμενικής κινήσεως και των θεολογικών διαλόγων ημιεπίσημα έγγραφα*, εκδ. Αδελφότητας Θεολόγων «ο Σωτήρ», Αθήναι 1972, σ. 46.

⁵⁵ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, *Οικουμενικό Πατριαρχείο...* σσ. 248-249.

⁵⁶ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, Ομότιμος Καθ. Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ, *Τα όρια της Εκκλησίας Οικουμενισμός και Παπισμός*, εκδ. Τέρτιος, Θεσσαλονίκη 2004, σσ. 74-75.

⁵⁷ Η επι των δογματικών ιεροκοινοτική επιτροπή, *Υπόμνημα περί της συμμετοχής της Ορθοδόξου Εκκλησίας στο Π.Σ.Ε.*, Άγιον Όρος, Φεβρουάριος 2007, σ. 23.

⁵⁸ Ό.π., σ. 18.

αντορθόδοξες και βλάσφημες δηλώσεις και να υπογράφονται κοινά κείμενα με τους αιρετικούς, ξένα προς την παράδοση και την δογματική διδασκαλία της Εκκλησίας μας⁵⁹. Για παράδειγμα στην 3^η Γενική Συνέλευση του Νέου Δελχί το 1961 ο καθηγητής της θεολογίας Νίκος Νησιώτης εδήλωσε: «Δεν σκεπτόμεθα διαρκώς και δεν ενεργούμε ωσάν η 'Una Sancta' περιορίζετο εντός των ορίων της ιδικής μας Εκκλησίας ή Ομολογίας; Αλλ' η πείρα των συναντήσεων εις συνελεύσεις και συνέδρια αποσείει αφ' ημών την αυταρέσκειαν ταύτην»⁶⁰. Ο καθ. Κων/νος Μουρατίδης πολύ ενωρίς, ήδη το 1973, επεσήμανε το φοβερό αυτό κατάντημα της φθοράς και διαβρώσεως, το οποίο καυτηριάζει δριμύτατα: «Δεν παρήλθον ει μη ολίγαι δεκαετηρίδες και το αποσυνθετικόν πνεύμα του θρησκευτικού συγκρητισμού, το οποίον δεσπόζει εις το ΠΣΕ, επέδρασεν εις τοιούτον βαθμόν διαβρωτικώς επί της περαιτέρω πορείας κορυφαίων εκπροσώπων της Ορθοδοξίας εις το ΠΣΕ, ούτως ώστε να αποδεχθούν ούτοι πλήρως την διαβόητον 'θεωρίαν των κλάδων', την 'αρχήν της περιεκτικότητας' και την απάρνησιν της Ορθοδοξίας ως της Μίας Αγίας Καθολικής Εκκλησίας»⁶¹. Και λίγο πιο κάτω παρατηρεί: «Διατί η Ορθόδοξος Ιεραρχία ανέχεται την περαιτέρω συμμετοχήν εις το παγκόσμιον συνονθύλευμα των αιρέσεων του ΠΣΕ παρά την κατάφωρον παραβίασιν των θεοπνευστων ιερών Κανόνων και θεμελιωδών εκκλησιολογικών αρχών, δι' ης πλήττεται αυτή αύτη η εν γένει λυτρωτική πορεία της Ορθοδοξίας; Διατί η Ορθόδοξος Ιεραρχία τουλάχιστον μετά την διαπίστωσιν των επικινδύνων και τούτ' αυτό καταστρεπτικών επιπτώσεων εκ της συμμετοχής εις το ΠΣΕ, δεν αποχωρεί εξ' αυτού»⁶²; Τεκμηριώνει δε τις παρά πάνω διαπιστώσεις του αναφερόμενος σε συγκεκριμένες περιπτώσεις: α) Στη δήλωση του τότε αρχιεπισκόπου Θυατείρων Αθηναγόρου, ο οποίος χαρακτήρησε τους ιερούς Κανόνες «κατά τρόπον πρωτοφανή και βλάσφημον, ως 'ανθρωπίνων ενταλμάτων και σχημάτων ανοησιών και μίσους' και την *de facto* ένωσιν της Ορθοδοξίας μετά της αιρέσεως διά του αδιαλείπτου κηρύγματος περί του Κοινού Ποτηρίου επί καταλύσει πάντων των δογματικών και κανονικών φραγμών, με συνέπειαν την διακοπήν υπό Μητροπολιτών της Ελλαδικής Εκκλησίας του μνημοσύνου του κοιμηθέντος Πατριάρχου και την δημιουργίαν, ως μη ώφειλε, κλίματος οξύτητος μεταξύ των Ορθοδόξων, διαιρεθέντων εις οπαδούς του Οικουμενισμού και εις προμάχους της Ορθοδοξίας»⁶³. β) Σε θέσεις και προτάσεις του καθηγητού κ. Νησιώτη, ο οποίος μεταξύ των άλλων εισηγείται την δημιουργία σε κάθε τοπική Εκκλησία εκκλησιαστικής Συνόδου «προεδρευομένη υφ' ενός, συνισταμένη εκ μελών εκπροσωπούντων πάσας τας εν τω τόπω τούτω υφισταμένας ομολογίας, (δηλαδή Παπικούς, Προτεστάντες, Μονοφυσίτες κ.λπ.) περιλαμβάνουσα επίσης και λαϊκούς». Ωστόσο, κατά τον κ. Μουρατίδη, παρόμοιες προτάσεις και θέσεις οδηγούν στην κατάργηση των πάντων, δογμάτων, κανόνων, παραδόσεων⁶⁴. γ) Στην δημοσίευση στον αθηναϊκό τύπο μιας απίστευτης, τερατώδους καταγγελίας, προερχομένης από 12 ομογενείς του Σικάγου και απευθυνομένης ενυπογράφως προς τον νέον Πατριάρχην (Δημήτριον): «Η καταγγελία αφορά εις τον ελληνορθόδοξον αρχιεπίσκοπον Βορείου και Νοτίου Αμερικής κ. Ιάκωβον, του οποίου οι καταγγέλλοντες ζητούν την παραπομπήν εις δίκην, 'επί αποστασία και αιρέσει, επί παραβίασει της αγίας Γραφής και των Ιερών Κανόνων, επί αρνήσει του Συμβόλου της Πίστεως, επί εκουσία αρνήσει της Τριαδικής Θεότητας, ήτοι επί αρνήσει του αποκαλούμένου Λόγου του Θεού'. Η καταγγελία δεν είναι ούτε αυθαίρετος, ούτε επιπολαία, αλλά στηρίζεται επί συγκεκριμένων γεγονότων, ήγουν επί δηλώσεων και άρθρων του ίδιου του κ. Ιακώβου, ο οποίος, ως καταγγέλλουν οι 12 ομογενείς, παρά τας διαμαρτυρίας του ποιμνίου, όχι μόνον δεν αποκηρύσσει τας αποστατικάς του αυτάς ενεργείας, αλλά και τας επαναλαμβάνει και τας προσυπογράφει, εις συνεντεύξεις και επιστολάς του προς ξένους και ομογενείς... Το πλέον όμως κραυγαλέον δείγμα των τερατωδών και απιστευτών δηλώσεων του αποστάτου ιεράρχου αποτελεί το άρθρον του εις τους 'Τάϊμς της Νέας Υόρκης' της 25^{ης} Σεπτεμβρίου 1967, εν τω οποίω αναφέρονται υπ' αυτού τα εξής: 'Το νόημα του Θεού είναι μια αφηρημένη ελληνική ιδέα, την οποίαν ο άνθρωπος της σήμερον και της αύριον δεν αποδέχεται. Ειδικώς δε η αποδοκιμασία αύτη αφορά το δόγμα της Τριαδικότητος. Επομένως, δέον όπως απεκδυθή η Θεολογία των ελληνικών της ενδυμάτων, εν μεταξύ των οποίων το δόγμα της Αγίας Τριάδος»⁶⁵. δ) Σε θέσεις και απόψεις του πρώην Οικουμενικού Πατριάρχου Αθηναγόρου, ο οποίος «υπεστήριξεν, ότι η τραγωδία της διασπάσεως της Χριστιανοσύνης θα ηδύνατο δι' ορισμένων παραχωρήσεων και υποχωρήσεων και συμβιβασμών εν πνεύματι αγάπης να υπερνικηθή και να αποκατασταθή η χριστιανική ενότης! Έτι μάλλον! Επίστευεν ότι αρκεί η συμμετοχή εις το Κοινόν Ποτήριον, διά να αποκατασταθή *de facto* η ένωσις των Εκκλησιών και να λησμονηθούν εν συνεχεία αι μεταξύ αυτών διαφοραί! Ο ίδιος προτρέχων κατά πολύ των γεγονότων δεν εδίσταζε να διακηρύττει, ότι 'ανήκει εις όλας τας Εκκλησίας...»⁶⁶!

Με πολύ καυστική, αλλά και ελεγκτική γλώσσα διεκτραγωδεί την κατάσταση, η οποία έχει πάρει πλέον διαστάσεις προδοσίας της πίστεως, ο π. Θεόδωρος Ζήσης. Σχολιάζοντας την ενέργεια των προτεσταντών του ΠΣΕ να μας ταυτίσουν με τους Μονοφυσίτες λέγει: «Έχει πάρει τέτοια έκταση αυτή η άμβλυνση και η προδοσία της πίστεως, ώστε όχι μόνο οι Προτεστάντες, αλλά και εμείς, οι εκκλησιαστικοί μας ηγέτες δηλαδή,

⁵⁹ ΑΡΧΙΜ. ΠΑΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Η Ορθοδοξία μπροστά στη θύελλα του συγχρόνου Προτεσταντικού και Παπικού Οικουμενισμού*, Πειραιάς 2011, σ. 45.

⁶⁰ Η επι των δογματικών ιεροκοινοτική επιτροπή, *Υπόμνημα...*, σσ. 19-20.

⁶¹ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ, 'Ο.π., σ. 29.

⁶² 'Ο.π., σσ. 87-88.

⁶³ 'Ο.π. σ. 20.

⁶⁴ 'Ο.π., σσ. 26-27.

⁶⁵ 'Ο.π., σ. 28.

⁶⁶ 'Ο.π., σ. 30.

να συγκαλούμε επιτροπές ή να συμμετέχουμε σε επιτροπές μαζί με τους αιρετικούς Μονοφυσίτες, αποκαλώντας τις επιτροπές αυτές 'διορθόδοξες' ... Δεκαέξι αιώνων παράδοση Ορθοδοξίας κατεδαφίζεται και σωριάζεται σε ερείπια. Και αυτό δεν συνάγεται μόνον από την χρήση και υιοθέτηση του όρου Ορθόδοξος για τους αιρετικούς, που θα αρκούσε να γκρεμίσει τα όρια μεταξύ Ορθοδοξίας και πλάνης, αλλά και από άλλες θετικές στη συνέχεια προς την κατεύθυνση αυτή ενέργειες, τις οποίες μάλιστα με πρωτοφανή θρασύτητα, θεολογική κενότητα και μεγαλοστομία, τολμούν και δημοσία, 'γυμνών' τη κεφαλή' να υποστηρίζουν οι αυτουργοί τους και να στρέφονται εναντίον όσων εντοπίζουν την πλάνη και ανησυχούν... Η συγκρητιστική διαθρησκειακή και διαχριστιανική ισοπέδωση δεν ανέχεται πλέον την έννοια της αιρέσεως στην εποχή μας. Η συμμετοχή μας λοιπόν στον εκ της φύσεώς του και της αποστολής του συγκρητιστικό οργανισμό του ΠΣΕ φαίνεται και μόνο από αυτήν την τηλεγραφική αναφορά στις καταλυτικές για την Ορθοδοξία συνέπειές της, ότι δεν προσέφερε τίποτε απολύτως. **Η διατυμπανιζόμενη μαρτυρία των Ορθοδόξων έμεινε λόγος κενός, γιατί κατέληξε σε συμμαρτυρία της πλάνης και της αιρέσεως**»⁶⁷. Αυτή δε ακριβώς η συμμαρτυρία της πλάνης και της αιρέσεως δεν αποδεικνύει απλώς διάβρωση και άμβλυνση του Ορθοδόξου φρονήματος, αλλά πραγματικό ναυάγιο περί την πίστιν. Και το να ναυαγήσει περί την πίστιν ένας θεολόγος, που εκπροσωπεί την Ορθοδοξία στους Διαλόγους είναι βέβαια λυπηρό, αλλ' όχι τόσο τραγικό. Το πράγμα γίνεται εξόχως τραγικό, πραγματική τραγωδία, όταν το ναυάγιο αφορά υψηλά ιστάμενα πρόσωπα, που κατέχουν μεγάλα εκκλησιαστικά αξιώματα. Σε άλλη συνάφεια των λόγων του ο εν λόγω καθηγητής παρατηρεί: «*Η συνειδητοποίηση, συν τω χρόνω, αυτής της καταστάσεως, και οι προκλητικές εξελίξεις στον χώρο του Προτεσταντισμού σε θέματα πίστεως και ζωής, όπως η ανοχή ακόμη και αρνητών του δόγματος της αναστάσεως, παγανιστικών λατρειών του πνεύματος της φύσεως, η αποδοχή και η έγκριση της ιερωσύνης των γυναικών, του γάμου των ομοφυλοφίλων και πολλά άλλα, που έδειχναν ότι η παρουσία των Ορθοδόξων ούτε απλώς ως φρένο και συγκράτηση λειτουργεί, αλλά αντίθετα ως νομιμοποίηση και συνυπευθυνότητα, που ενισχύει τον κατήφορο στην πλάνη, οδήγησαν μερικές αυτοκέφαλες Ορθόδοξες Εκκλησίες, πιεζόμενες από την υγιή ένσταση και ανησυχία των πληρωμάτων τους, να αποχωρήσουν από το ΠΣΕ*»⁶⁸.

Συντριπτική ήττα των Ορθοδόξων και καθολική επικράτηση της προτεσταντικής θεολογίας μαρτυρούν τα όσα έγιναν αμοιβαίως αποδεκτά και υπεγράφησαν από Ορθοδόξους και Προτεστάντες στην 9^η Γενική Συνέλευση του ΠΣΕ στο Porto Alegre της Βραζιλίας το 2006. Στην εν λόγω συνέλευση έγιναν αμοιβαίως αποδεκτά μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα: 1) «*Είμαστε μια αδελφότητα Εκκλησιών*», λέγει το κείμενο, «*που ομολογούν τον Κύριο Ιησού Χριστό ως Θεό και Σωτήρα σύμφωνα με τις Γραφές και για τον λόγο αυτό επιζητούμε να εκπληρώσουμε την κοινή μας κλήση, να συμμετέχουμε στη δόξα του ενός Θεού του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος*»⁶⁹. Επομένως, δεν είμαστε μόνον εμείς οι Ορθόδοξοι η Μία, Αγία Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, όπως ομολογούμε στο Σύμβολον της Πίστεως, αλλά όλες μαζί οι 340 ψευδοεκκλησίες του ΠΣΕ. 2) «*Κάθε Εκκλησία εκπληρώνει την καθολικότητά της όταν είναι σε κοινωνία με τις άλλες Εκκλησίες*»⁷⁰. Επομένως, για να εκπληρώσουμε εμείς οι Ορθόδοξοι την καθολικότητά μας είναι απαραίτητο να είμαστε σε κοινωνία με αυτές τις ψευδοεκκλησίες. Ο θεόπνευστος λόγος του Αποστόλου Παύλου: «*τίς κοινωνία φωτί προς σκότος*»⁷¹; δεν ισχύει πλέον για τους Οικουμενιστές. 3) «*Η πίστη της Εκκλησίας, όπως αυτή εκφράστηκε από τους αποστόλους είναι μία, όπως ακριβώς ένα είναι και το Σώμα του Χριστού. Παρά ταύτα είναι θεμιτό η πίστη αυτή να διατυπώνεται με διαφορετικούς τρόπους*»⁷². Δηλαδή οι ποικίλες αιρετικές διδασκαλίες των Προτεσταντών θεωρούνται ως διαφορετικοί τρόποι εκφράσεως της ίδιας πίστεως και ως ποικιλία των χαρισμάτων του Αγίου Πνεύματος. 4) «*Το ότι όλοι μας από κοινού ανήκουμε στο Χριστό δια του Βαπτίσματος εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος δίνει την δυνατότητα στις Εκκλησίες και τις καλεί να συμβαδίσουν ακόμη και όταν διαφωνούν*»⁷³. Αυτό δηλαδή που οριοθετεί την Εκκλησία δεν είναι η κοινή ορθή πίστις και η αποστολική παράδοσις, αλλά το Βάπτισμα. Σε άλλο σημείο διατυπώνεται: «*υπάρχουν μερικοί που δεν χρησιμοποιούν νερό στην ιεροτελεστία του Βαπτίσματος, αλλά μετέχουν στην πνευματική εμπειρία της εν Χριστώ ζωής*»⁷⁴. Η εντολή δηλαδή του Χριστού προς τους μαθητές του: «*πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος*», δεν σημαίνει τίποτε για τους Οικουμενιστές και δεν είναι ανάγκη να εφαρμόζεται.

Θλίψη και οδύνη προξενούν σε κάθε πιστό τα όσα απαράδεκτα από Ορθόδοξο απόψεως διατυπώθηκαν και διακηρύχθηκαν κατά την επίσημη ομιλία του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, την οποία εξεφώνησε επ' ευκαιρία της 60^{ης} επετείου από της ιδρύσεως του ΠΣΕ τον Φεβρουάριο του 2008 στην Ελβετία, έδρα του ΠΣΕ. Στην ομιλία αυτή ο Πατριάρχης δεν αντιμετωπίζει τους ετεροδόξους ως αιρετικές ομολογίες, αλλά ως Εκκλησίες, που έχουν κανονική εκκλησιολογική υπόσταση: «*Επιβάλλεται*», λέει ο Πατριάρχης, «*ίνα αναζωπυρωθεί και ενισχυθεί προ παντός η αγάπη μεταξύ των Εκκλησιών, μη λογιζόμενων αλλήλας ως ξένας*

⁶⁷ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, Ομότιμος Καθ. Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ, *Τα όρια της Εκκλησίας...*, σσ. 76-78.

⁶⁸ Ό.π., σ. 78.

⁶⁹ *Θεοδρομία* 1 (Ιανουάριος- Μάρτιος 2008) 133.

⁷⁰ Ό.π., σσ. 135-136.

⁷¹ Β' Κορ. 6, 14.

⁷² Θεοδρομία, Ό.π., σ. 135

⁷³ Ό.π., σ. 137.

⁷⁴ Ό.π., σσ. 136-137.

και αλλοτρίας, αλλ' ως συγγενείς και οικείας εν Χριστώ και συγκληρονόμους και συσσώμους της επαγγελίας του Θεού εν Χριστώ»⁷⁵. Επίσης, δεν κάνει καθόλου λόγο για τις κακοδοξίες των Προτεσταντών στους κόλπους του ΠΣΕ και την ανάγκη αποκηρύξεώς τους, αλλά τις θεωρεί ως μία μεγάλη ποικιλία θεολογικών δογματικών και εκκλησιολογικών παραδόσεων: «αι προερχόμεναι εκ διαφορετικών οριζόντων και ανήκουσαι εις μεγάλην ποικιλίαν θεολογικών και εκκλησιολογικών παραδόσεων Εκκλησίαι ηδυνήθησαν να διαλεχθούν και να προωθήσουν την χριστιανικήν ενότητα ανταποκρινόμεναι παράλληλως και εις τας πολλαπλάς ανάγκας της συγχρόνου κοινωνίας»⁷⁶. Δεν δέχεται ότι έχουν διαστρέψει την Αγία Γραφή, αλλά ότι «δίδουν μαρτυρία περί του Ευαγγελίου εντός διαφορετικών πλαισίων»⁷⁷. Θεωρεί την Εκκλησία διηρημένη και πιστεύει ότι κύρια αποστολή του ΠΣΕ είναι το να αφοσιωθεί εις την συνέχισιν της κοινής πορείας προς την ενότητα: «Σήμερον υπέρ ποτέ είναι απολύτως αναγκαία η ύπαρξις αδελφικών δεσμών μεταξύ των διηρημένων Εκκλησιών και η γεφύρωσις των διαιρέσεων ημών»⁷⁸. Πέραν αυτών, όπως πληροφορηθήκαμε από αξιόπιστα πρόσωπα στην Αμερική, «Ορθόδοξοι» επίσκοποι στις ΗΠΑ εφαρμόζουν στην πράξη όσα θεωρητικά υπογράφονται στα παγκόσμια συνέδρια και όσα διακηρύσσονται από τους εκκλησιαστικούς μας ηγέτες, διότι δέχονται στην Ορθόδοξη Εκκλησία τους ετεροδόξους ως ομοδόξους, μεταδίδουν την Θεία Κοινωνία στους αιρετικούς, αναγνωρίζουν τα μυστήρια των ετεροδόξων ως έγκυρα και προχωρούν σε συμπροσευχές, οι οποίες, ρητώς απαγορεύονται από τους ιερούς Κανόνες⁷⁹.

Περί της ιερωσύνης των γυναικών.

Ειδικότερα ως προς το θέμα της ιερωσύνης των γυναικών, έκδηλη υπήρξε η συμπίεση και ουσιαστικά η αποδοχή της προτεσταντικής θεολογίας από τους ημετέρους οικουμενιστάς θεολόγους, στο διεθνές επιστημονικό συμπόσιο της Θεσσαλονίκης το 2003. Οι διοργανωτές του εν λόγω συνεδρίου, όπως ομολογούν στα πορίσματά τους, αδυνατούν ουσιαστικά να αρθρώσουν ορθόδοξο θεολογικό λόγο και να αναδείξουν το αδύνατον της ιερωσύνης των γυναικών: «Σ' ένα ασφυκτικά γεμάτο αμφιθέατρο υπογραμμίστηκε η ανάγκη αναβάθμισης του ρόλου των γυναικών στις Ορθόδοξες Εκκλησίες, ενώ παράλληλα διαπιστώθηκε η αδυναμία της εναντίον της χειροτονίας των γυναικών θεολογικής επιχειρηματολογίας των Ορθοδόξων»⁸⁰. Σχετικά με το θέμα αυτό, ήδη το 1988 είχε διοργανώσει το Οικουμενικό Πατριαρχείο στη Ρόδο «Διορθόδοξο Θεολογικό Συνέδριο» με θέμα: «Η θέσις της γυναικός εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία και τα περί χειροτονίας των γυναικών», όπου «το αδύνατον της χειροτονίας των γυναικών εις την ειδικήν ιερωσύνην, ως τεθεμελιωμένον εις την Παράδοσιν της Εκκλησίας»⁸¹, αποτυπώνεται στα πορίσματα του εν λόγω συνεδρίου κατά τρόπον αυθεντικών. Πόση άραγε φθορά και πόση διάβρωση μεσολάβησε μέσα σε 15 χρόνια, από το 1988 μέχρι το 2003, στους θεολόγους μας; Ο καθένας ας βγάλει μόνος του τα συμπεράσματά του.

Οι συμπροσευχές με τους αιρετικούς.

Στη συνάφεια αυτή θα αναφερθούμε εν ολίγοις στο θέμα των συμπροσευχών, στο οποίο αναφέρεται ο συγγραφέας (σελ. 283-290), οι οποίες έχουν καθιερωθεί πλέον και αποτελούν σύνηθες φαινόμενο, παρά την ρητή απαγόρευσή των από πλήθος ιερών Κανόνων. Αναφέρουμε ενδεικτικά μερικούς: Των αγίων Αποστόλων Ι', ΙΑ', ΜΕ', ΞΕ', ΟΑ'. Α' της Δ' Οικουμενικής, Β' της ΣΤ' Οικουμενικής, Α' της Ζ' Οικουμενικής, της εν Λαοδικεία τοπικής Συνόδου ΣΤ', Θ', ΛΒ', ΛΓ', ΛΔ', ΛΖ' κ.α. Η τήρηση των παρά πάνω Κανόνων είναι υποχρεωτική, διότι όπως σημειώνει ο άγιος Νικόδημος ο αγιορείτης στα προλεγόμενα του Πηδαλίου (σελ. λθ'), «παρά πάντων πρέπει να φυλάττωνται οι θείοι Κανόνες απαρασάλευτα. Οι γαρ μη φυλάττοντες, εις φρικτά επιτίμια υποβάλλονται». «Ταύτα περί κανόνων διατετάχθω υμίν παρ' ημών, ω επίσκοποι. Υμείς δε εμμένοντες αυτοίς σωθήσεσθε και ειρήνην έξετε, απειθύντες δε κολασθήσεσθε και πόλεμον μετ' αλλήλων αΐδιον έξετε δίκην της ανηκοΐας την προσήκουσαν τινύντες» (Οι απόστολοι εν τω επιλόγω των Κανόνων). «Ει τις αλώ Κανόνα τινά των ειρημένων καινοτομών, ή ανατρέπειν επιχειρών, υπεύθυνος έσται κατά τον τοιούτον κανόνα, ως αυτός διαγορεύει την επιτιμίαν δεχόμενος και δι' αυτού, εν ώπερ πταίει θεραπευόμενος» (Β' της ΣΤ' Οικουμενικής).

Από τις παρά πάνω παραθέσεις γίνεται κατανοητό ότι οι ιεροί Κανόνες των Οικουμενικών Συνόδων και όσοι εκ των τοπικών Συνόδων και των αγίων Πατέρων έχουν επικυρωθεί από τις Οικουμενικές, δεν είναι απλές απόψεις κάποιων εκκλησιαστικών συγγραφέων ή και μεμονομένων αγίων, που επιδέχονται αναθεώρηση και τροποποίηση, αλλά κείμενα θεόπνευστα με καθολικό και διαχρονικό κύρος. Οι ιεροί Κανόνες είναι αχώριστα

⁷⁵ «Ομιλία του Οικουμενικού Πατριάρχου επί ευκαιρία της 60^{ης} επετείου από της ιδρύσεως του Π.Σ.Ε.», *Θεοδρομία* 1 (Ιανουάριος – Μάρτιος 2008) 145.

⁷⁶ Ό.π., σ. 148.

⁷⁷ Ό.π., σ. 153.

⁷⁸ Ό.π. σ. 153.

⁷⁹ ΜΕ' Κανών Αγίων Αποστόλων

⁸⁰ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, Ομότιμος Καθ. Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ, *Τα όρια της Εκκλησίας...*, σ. 90.

⁸¹ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ, *Η θέσις της γυναικός εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία και τα περί χειροτονίας των γυναικών*, Διορθόδοξον Θεολογικόν Συνέδριον, Ρόδος 30 Οκτωβρίου-7 Νοεμβρίου 1988, εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη, Επιμέλεια εκδ. Αρχ. Γενναδίου Λυμούρη, σ. 30.

συνδεδεμένοι με τα δόγματα της πίστεως, διότι αποτελούν έκφραση αυτών σ' όλους τους τομείς της ζωής των πιστών. Πολύ εύστοχα παρατηρεί επί του θέματος αυτού ο μεγάλος Ρώσος θεολόγος V. Lossky: «Οι Κανόνες οι οποίοι ρυθμίζουν την ζωή της Εκκλησίας 'εν τη γηϊνή αυτής όψει' είναι αχώριστοι των χριστιανικών δογμάτων. Δεν είναι νομικοί κανονισμοί, κυρίως ειπείν, **αλλά εφαρμογαί των δογμάτων της Εκκλησίας**, της αποκαλυφθείσης παραδόσεως εις όλους τους τομείς της πρακτικής ζωής της χριστιανικής κοινωνίας»⁸². Η προσπάθεια συγχρόνων θεολόγων να επανερμηνεύσουν τους παραπάνω ιερούς Κανόνες με βάση τα δεδομένα της σύγχρονης εκκλησιαστικής ζωής και πραγματικότητας, αποδεικνύεται, όπως θα φανεί στη συνέχεια, εσφαλμένη και μετέωρη θεολογικά, μη δυνάμενη να θεμελιωθεί στην Κανονική και Πατερική Παράδοση της Εκκλησίας. Μέσα στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας εντάσσεται και το θεολογικό επιχείρημα, που προβάλλει ο καθηγητής κ. Βλ. Φειδάς και το οποίο μεταφέρει στο βιβλίο του ο κ. Μπασδέκης, ότι δηλαδή «δεν μπορούμε και δεν είναι ορθόν να αναφερόμαστε σε ιερούς Κανόνες της εποχής των δογματικών αιρέσεων του 3^{ου}, 4^{ου} και 5^{ου} αιώνα και να τους χρησιμοποιούμε για να δώσουμε απαντήσεις σε θέματα και προβλήματα του 21^{ου} αιώνα. Το πνεύμα των ιερών Κανόνων είναι αυτό που προέχει και όχι το γράμμα» (σελ. 290). Ουσιαστικά ο κ. Καθηγητής με το παραπάνω επιχείρημα προτείνει την κατάργηση των εν λόγω ιερών Κανόνων ως δήθεν ξεπερασμένων και ανεφάρμοστων σήμερα. Ερωτώμεν: Η σύγχρονη παναίρεση του Οικουμενισμού και οι άλλες πάμπολλες αιρέσεις, που «αλωνίζουν» κυριολεκτικά το εκκλησιαστικό πλήρωμα, δεν αποτελούν σήμερα ένα εξ ίσου μεγάλο, αν όχι και μεγαλύτερο, κίνδυνο για την σωτηρία των πιστών σε σχέση με τις αιρέσεις του 3^{ου}, 4^{ου} και 5^{ου} αιώνα; Αν λοιπόν τότε ήταν ανάγκη να εφαρμοστούν οι ιεροί Κανόνες, που ανάγκασαν τους Πατέρες να τους θεσπίσουν, για να προφυλάξουν τους πιστούς από τον κίνδυνο της αιρέσεως, πόσο μάλλον είναι αναγκαίο να εφαρμόζονται σήμερα; Το επιχείρημα, επίσης, ότι δήθεν οι ιεροί Κανόνες έχουν «πνεύμα» και «γράμμα» και ότι το μεν «γράμμα» πρέπει να παραμεριστεί, ενώ το «πνεύμα» να εφαρμοστεί, δεν έχει κανένα θεολογικό έρεισμα. Ποτέ κανένας Πατέρας ή άγιος της Εκκλησίας από τον 5^ο αιώνα και εντεύθεν μέχρι σήμερα δεν κάνει αυτή την διάκριση «γράμματος» και «πνεύματος» στους ιερούς κανόνες. Ο άγιος Ιουστίνος ο Πόποβιτς, για παράδειγμα, που έζησε κάτω από τις συνθήκες της σύγχρονης εκκλησιαστικής ζωής, υπήρξε αυστηρός υπέρμαχος της ακριβούς τηρήσεως των ιερών Κανόνων. Αυτή η επιπόνηση «γράμματος» και «πνεύματος» απηχεί στην ουσία μια πονηρή προσπάθεια των Οικουμενιστών θεολόγων, να υπερβούν τους Πατέρες και να τους υποκαταστήσουν, ως γνήσιοι οπαδοί της Μεταπατερικής «Θεολογίας», για να παύσουν να γίνονται φραγμός στο οικουμενιστικό τους κατρακύλισμα. Τέτοιες προσπάθειες παραμερισμού των ιερών Κανόνων δυστυχώς είχαν αρχίσει ήδη, να παρατηρούνται από την εποχή του Μεγάλου Βασιλείου, ο οποίος επισημαίνει: «Πάνυ με λυπεί, ότι επιλελοίπασι, λοιπόν οι των Πατέρων Κανόνες και πάσα ακρίβεια των Εκκλησιών απελήλθαι και φοβούμαι μη κατά μικρόν, της αδιαφορίας ταύτης, οδώ προΐουσης, εις παντελή σύγχυσιν έλθη τα της Εκκλησίας πράγματα»⁸³.

Περί του κειμένου «Ομολογία πίστεως κατά του Οικουμενισμού».

Η «Ομολογία Πίστεως κατά του Οικουμενισμού», που συνέταξε η «Σύναξη Ορθοδόξων κληρικών και μοναχών» το 2009, αφού δημοσιεύθηκε στον «Ορθόδοξο Τύπο», σε διάφορες ιστοσελίδες του Διαδικτύου και στην «Θεοδρομία», εξακολουθεί να βρίσκεται στο επίκεντρο του θεολογικού ενδιαφέροντος. Έχει εκτυπωθεί σε χιλιάδες αντιτύπων και διανέμεται στους πιστούς, οι οποίοι σπεύδουν όχι απλώς πρόθυμα, αλλά με ενθουσιασμό και με αισθήματα ανακουφίσεως να προσυπογράψουν το περιεχόμενό της. Αρκετοί κληρικοί την ξανατυπώνουν με δικά τους έξοδα και πολλαπλασιάζουν την κυκλοφορία της. Μεταφράσθηκε στα Αγγλικά και στα Ρουμανικά με προσωπική πρωτοβουλία πιστών. Αμέσως μάλιστα ο αδίκως και αντικανονικώς καθαιρεθείς και αφορισθείς από τη Σερβική Εκκλησία Σέρβος επίσκοπος Ράσκας και Πριζρένης κ. Αρτέμιος, ο ορθοδοξότατος εθνάρχης και ομολογητής του Κοσσυφοπεδίου, την τύπωσε σε σχετικό τευχίδιο και την κυκλοφόρησε στα Σερβικά. Σε σύντομα σχόλια και σημειώματα, που απέστειλαν πολλοί μαζί με την υπογραφή τους γράφουν: «**Επί τέλους αρχίζει η ορθόδοξη αντίσταση**». «**Αργήσατε πολύ, αλλά δόξα τω Θεώ· κάλλιο αργά, παρά ποτέ**», και πολλά άλλα. Κυριολεκτικά **το ορθόδοξο πλήρωμα αγκάλιασε το ομολογητικό αυτό κείμενο**, όπως αγκάλιασε στο γνωστό θαύμα η Αγία Ευφημία τον τόμο των Ορθοδόξων Πατέρων της Δ' εν Χαλκηδόνι Οικουμενικής Συνόδου και πέταξε στα πόδια της τον τόμο των Μονοφυσιτών, υπογράφοντας και επικυρώνοντας την ορθόδοξη διδασκαλία και καταδικάζοντας τον Μονοφυσισισμό, μετριοπαθή και ακραίο των Σεβήρου και Ευτυχούς· καταδικάζουν και απορρίπτουν όμοια οι πιστοί, όπως η Αγία Ευφημία, την παναίρεση του Οικουμενισμού, την χειρότερη και πιο επικίνδυνη αίρεση όλων των αιώνων. Χωρίς κανένα δισταγμό εφαρμόζουμε στη σημερινή εκκλησιαστική κατάσταση τη φράση του απολυτικίου της Αγίας Ευφημίας και ονομάζουμε τους Οικουμενιστές κακοδόξους· δεν ευφράνθηκαν από την «Ομολογία πίστεως κατά του Οικουμενισμού», αλλά ενοχλήθηκαν, εστενοχωρήθηκαν, κατησχύνθησαν. Την «Ομολογία» **υπογράφουν περίπου 25.000 κληρικοί, μοναχοί και λαϊκοί**, ανάμεσα στους οποίους και αρκετοί επίσκοποι, ο Πειραιώς, ο Αιτωλοακαρνανίας, ο Κυθήρων, ο Αντινόης, ο Ράσκας και Πριζρένης, ο Νευροκοπίου, πολλοί ηγούμενοι Αγιορειτικών Μονών, πολλοί αρχιμανδρίτες ηγούμενοι Μονών, πρωτοπρεσβύτεροι,

⁸² V. LOSSKY, *Η Μυστική Θεολογία της Ανατολικής Εκκλησίας*, μετφρ. Σ. Πλευράκης, Θεσσαλονίκη 1973, σ. 206.

⁸³ PG 32, 400B.

ιερομόναχοι, πρεσβύτεροι, διάκονοι, μοναχοί, μοναχές, θεολόγοι κ.ά. Ούτως ή άλλως η «Ομολογία» είναι ομολογία, είναι έργο και πράξη θεάρεστη, δεν είναι απλά λόγια και χαρτοπόλεμος. Είναι πράξη παρρησίας και θάρρους με πολύ προσωπικό κόστος, με κατασυκοφάντηση όσων πρωτοστατούν και με απειλές εναντίον τους⁸⁴.

Στη συνέχεια ακολούθησαν οι εξής αντιδράσεις :

Κείμενο του Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου του Οικουμενικού Πατριαρχείου Γεωργίου Τσέτση⁸⁵, ανδρωθέντος εν τω Οικουμενισμῷ, διακονήσαντος τον Οικουμενισμό, εμμένοντος εις τα του Οικουμενισμού. Θα είχε καταληφθεί η Εκκλησία από τους αιρετικούς, αν δεν υπήρχαν οι Ενιστάμενοι και αγωνιζόμενοι Άγιοι Πατέρες. Θα καταληφθεί και σήμερα από την παναίρεση του Οικουμενισμού, αν ακολουθούσαμε την σύσταση του π. Τσέτση περί υπακοής στις δήθεν πανορθόδοξες αποφάσεις για συμμετοχή των Ορθοδόξων στην Οικουμενική, δηλαδή στην συγκρητιστική διαχριστιανική και διαθρησκευτική, Κίνηση. Ο τίτλος Νεοενιστάμενοι που μας απένειμε δεν αποτελεί μομφή, αλλά έπαινο, γιατί δεν προβάλλουμε τίποτε δικό μας, ούτε ακολουθούμε τις καινοφανείς διδασκαλίες των Οικουμενιστών, αλλά βαδίζουμε επί της οδού των αγωνισθέντων εναντίον των αιρέσεων Αγίων Πατέρων, τους οποίους υποτιμούν, περιφρονούν και υβρίζουν κορυφαίοι Οικουμενιστές ως όργανα του αρχεκάκου όφεως. Η βεβαιότητα για την αλήθεια των όσων υποστηρίζουμε αντλείται από την απαρέγκλιτη κατακολούθηση των Αποστόλων και των Πατέρων⁸⁶.

Επιστολή του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου⁸⁷ προς τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών κ. Ιερώνυμο, στην οποία ο Πατριάρχης μέμφεται με πολύ σοβαρές εκφράσεις την προσυπογραφή της Ομολογίας από πολλούς Αρχιερείς, ηγουμένους, κληρικούς και λαϊκούς της Εκκλησίας της Ελλάδος. Μεταξύ άλλων ο Πατριάρχης «*συνοδική διαγνώμη*» εκφράζει «*τον έντονον προβληματισμόν του Οικουμενικού Πατριαρχείου*» και καταγγέλλει την «Ομολογία Πίστεως» ότι «*παραπλανά μέρος του πιστού λαού*», οδηγεί σε «*σχίσμα*» όχι μόνο τους πιστούς, αλλά και την ίδια την Ιεραρχία και επιπλέον δημιουργεί προβλήματα στη επικοινωνία της Εκκλησίας της Ελλάδος με τις άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες! Είναι προφανές ότι οι καταγγελίες είναι ιδιαίτερα σοβαρές και αφορούν σε σοβαρότατα κανονικά παραπτώματα που επισείουν αυστηρότατες ποινές. Και ο Οικουμενικός κατακλείει την επιστολή Του με την πρόσκληση στην Ιεραρχία «*το ταχύτερον δυνατόν λάβη επισήμως θέσιν*» και να καταδικάσει την Ομολογία και τους κληρικούς που την υπέγραψαν «*αναλογιζομένην τον κίνδυνον, τον οποίο εγκυμονεί δια την ενότητα της Εκκλησίας η επιδεικνυμένη ανοχή ή, ως αποδείκνυται, και υπό τινων εκ των επισκόπων αυτής ενθάρρυνσις, τοιούτων διχαστικών ενεργειών*»... Επίσης και σε ομιλία του ο Πατριάρχης είχε τονίσει ότι οι πρωτεργάτες της Ομολογίας «*θα λάβουν τις δέουσες απαντήσεις διότι αυτά είναι απαράδεκτα πράγματα*».

Επιστολή του Μητροπολίτου Περγάμου Ιωάννου (Ζηζιούλα)⁸⁸, συμπροέδρου της Μικτής Διεθνούς Επιτροπής του Θεολογικού Διαλόγου Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών προς όλους τους Αρχιερείς της Εκκλησίας της Ελλάδος. Ο Άγιος Περγάμου και αυτός επισείει τον κίνδυνο σχίσματος λόγω της κριτικής που δέχεται ο Θεολογικός Διάλογος, όπως διεξάγεται μέχρι τώρα. Μάλιστα σε ασυνήθιστα αυστηρό ύφος θέτει προ των ευθυνών των (!!!) τους Αρχιερείς της Εκκλησίας της Ελλάδος που επιτρέπουν την κριτική στα συντελούμενα στο χώρο του οικουμενισμού! Ζητά την παρέμβαση της Ιεραρχίας όχι για να συζητήσει Αυτή το ζήτημα του Διαλόγου, αλλά για να απαγορεύσει ουσιαστικά την κριτική που ασκείται! Οι εκφράσεις του είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικές και προκαλούν πολλές απορίες : «*Πού βαίνομεν ως Εκκλησία, Σεβασμιώτατε άγιε αδελφέ; ... "Ο τάρασσων (τον λαόν του Θεού) βαστάσει το κρίμα, όστις αν ή" ... Η ευθύνη όλων, μάλιστα δε των επισκόπων, είναι πελωρία. ... Λάβετε, παρακαλούμεν, θέσιν επ' αυτού, πριν ή οδηγηθώμεν εις πλήρη απαξίωσιν των συνοδικών αποφάσεων και διασπασθή το ποίμνιον Σας ως εκ της τυχόν ολιγωρίας μας*»! Ακόλουθος και επόμενος με τους ανωτέρω οικουμενιστές ο κ. Μπασδέκης επαναλαμβάνει τα περί ενισταμένων και σχίσματος (σελ. 281-282).

Ακολούθησαν επίσης :

Αρκετές επιστολές Αρχιερέων απευθυνόμενες στον Αρχιεπίσκοπο, που εξέφραζαν την έντονη ανησυχία τους για την πορεία του Θεολογικού Διαλόγου και ζητούσαν η Ιεραρχία να συζητήσει και να λάβει θέση για το κρίσιμο αυτό θέμα προ της συνεδριάσεως της Μικτής Διεθνούς Επιτροπής στην Κύπρο.

Δύο επιστολές προς την Ιεραρχία του Καθηγητού Δογματικής κ. Τσελεγγίδη⁸⁹, οι οποίες είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτικές για τα συμβαίνοντα στο διάλογο και τις πρακτικές των πρωτοστατούντων σε αυτούς. Ο καθηγητής ζήτησε από την Ιεραρχία : «*α) Να γνωστοποιηθεί το θέμα (του Διαλόγου) στους σεπτούς Ιεράρχες μας. β) Να τεθεί το θέμα στην Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, προκειμένου να*

⁸⁴ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, «Ομολογία Πίστεως» Ήυφρανε τους Ορθοδόξους και κατήσχυε τους κακοδόξους», *Θεοδρομία* ΙΑ² (Απρίλιος-Ιούνιος 2009) 163-175.

⁸⁵ Μ. ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ, «Ενισταμένων «Ομολογία Πίστεως» », *Θεοδρομία* ΙΑ² (Απρίλιος-Ιούνιος 2009) 223-227.

⁸⁶ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, «Ομολογία Πίστεως» Ήυφρανε τους Ορθοδόξους και κατήσχυε τους κακοδόξους», *Θεοδρομία* ΙΑ² (Απρίλιος-Ιούνιος 2009) 166, 168.

⁸⁷ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, «Το πλήρες κείμενο της επιστολής του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου προς τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Ιερώνυμο», *Θεοδρομία* ΙΑ³ (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2009) 330-332.

⁸⁸ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ, «Επιστολή προς όλους τους Μητροπολίτες», *Θεοδρομία* ΙΑ³ (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2009) 442-444.

⁸⁹ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΕΛΕΓΓΙΔΗΣ, «Επιστολή προς την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος», (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2009) 410-412, 445-448.

συζητηθεί με βάση τον υπάρχοντα σχεδιασμό (προσχέδιο) της Επιτροπής, να τοποθετηθεί η Ιεραρχία και να εκδώσει τη Συνοδική της πρόταση. Και τέλος γ) ο εκπρόσωπος της Ελλαδικής Εκκλησίας να μεταφέρει στην Κύπρο τη Συνοδική της τοποθέτηση, και εντός των ορίων της να κινηθεί και ο ίδιος». Παράλληλα ο κ. Τσελεγγίδης καταγγέλλει ότι «γνωστοί «κύκλοι», που ηγούνται του Θεολογικού Διαλόγου και δεν ανήκουν στην Ελλαδική Εκκλησία, αντί να χαρούν και να επαινέσουν έναν απλό πιστό που σέβεται την Κανονική Τάξη της Εκκλησίας και ζητά να εφαρμοστεί αυτή με την Συνοδική τοποθέτηση της Ελλαδικής Εκκλησίας, αναλώθηκαν σε έναν αγώνα αποτροπής της πραγματοποιήσεως αυτού του αιτήματος. Παρενέβησαν στα εσωτερικά της Ελλαδικής Εκκλησίας χρησιμοποιώντας ψευδείς ισχυρισμούς με συκοφαντική διάθεση εναντίον μου... Και όλα αυτά τα λένουν, ατυχώς, τη στιγμή που ζητώ να αποφανθούν Συνοδικώς οι Ιεράρχες της Εκκλησίας μας ... Αυτοί που μιλούν περί Εκκλησιολογίας και θέτουν ως θέμα του Θεολογικού Διαλόγου την Εκκλησιολογία, μέμφονται τον πιστό που ενεργεί εκκλησιολογικώς και που ζητά την εφαρμογή στην πράξη αυτής της Εκκλησιολογίας από την Εκκλησία του, επειδή θέλει να λάβουν γνώση οι Αρχιερείς και να αποφανθούν στη συνέχεια Συνοδικώς; Πώς εξηγείται ο τόσος φόβος για την πλήρη εφαρμογή και λειτουργία του Συνοδικού Θεσμού της Εκκλησίας; Μήπως επιθυμούν αντ' αυτού κάποιο σύστημα «Προκαθημένων»;». Και συνεχίζει με καίρια ερωτήματα ο Καθηγητής: «Μέχρι σήμερα έγιναν δέκα Συνελεύσεις (στο Διάλογο). Πότε τα θέματα αυτών των Συνελεύσεων (του Διαλόγου) τέθηκαν υπόψη του σώματος της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, προκειμένου να πάρουν θέση σ' αυτά Συνοδικώς; Πότε ο εκπρόσωπος της Ελλαδικής Εκκλησίας συμμετείχε στις Συνελεύσεις (του Διαλόγου) έχοντας στο νου και στα χέρια του την Συνοδική απόφαση της Εκκλησίας του, την οποία υποστήριζε και κατέθετε; Αλλά, αν για καμιά από τις Συνελεύσεις αυτές δεν υπήρχε Συνοδική απόφαση, ποιά απόφαση εκπροσώπησε και κατέθεσε ο εκπρόσωπος της Ελλαδικής Εκκλησίας; Αν όμως έτσι έχουν τα πράγματα και οι Αρχιερείς μας βρίσκονται σε άγνοια για όσα έγιναν, πώς διακηρύσσεται ότι ο Διάλογος διενεργείται όχι με τις ενέργειες ορισμένων προσώπων ή Εκκλησιών, αλλά με αποφάσεις όλων ανεξαιρέτως των αυτοκεφάλων και αυτονόμων Εκκλησιών;... Οι γνώμες των προσώπων που ηγούνται του Διαλόγου, αλλά και Προκαθημένων Εκκλησιών, μου είναι σεβαστές ως προσωπικές μόνον απόψεις τους και όχι ως γνώμες που εκφράζουν οπωσδήποτε το σύνολο της Εκκλησίας. Γι' αυτό και θα περιμένω ταπεινά να εκφραστεί η Εκκλησία μας εν Πνεύματι Αγίω Συνοδικά και ελεύθερα, σχετικώς με τη Συνέλευση της Κύπρου, και όχι κάτω από εκβιαστικές καταστάσεις που δημιουργούν ορισμένοι παράγοντες, οι οποίοι δεν ανήκουν στην τοπική Εκκλησία μας. Οι παράγοντες αυτοί, ενώ δείχνουν από τη μια ότι ενοχλούνται, όταν επικαλούμαστε την λήψη Συνοδικής αποφάσεως, από την άλλη, έμμεσα πλην σαφώς, μας δίνουν την εντύπωση ότι θέλουν να επιβάλουν την κατευθυντήρια γραμμή τους... Η Ελλαδική Εκκλησία είναι αυτοκέφαλη και θα πρέπει ελεύθερα και ανεπηρέαστα να εκφραστεί Συνοδικώς».

Επιστολή Κληρικών (8.10.09) προς την Ιεραρχία που αιτιολογούσαν την προσυπογραφή της Ομολογίας και ζητούσαν η Εκκλησία της Ελλάδος να συζητήσει και αποφανθεί συνοδικά για το θέμα του Διαλόγου, διότι εξελίσσεται κατά παράβαση των πανορθόδοξων εγκεκριμένων. Επίσης, οι κληρικοί με τη γλώσσα της αλήθειας απαντούσαν στις επιστολές του Πατριάρχου και του Μητροπολίτου Περγάμου. Επεσήμαναν συγκεκριμένα την «παρεμβατική τακτική και εισχώρηση στα της Εκκλησίας της Ελλάδος, αποπροσανατολισμό και επιλεκτική αναφορά ενεργειών και αποφάσεων, καθώς και παντελή έλλειψη επιχειρημάτων και τεκμηριωμένου λόγου.... Με ανοίκειους χαρακτηρισμούς, υποδείξεις, έμμεσους εκβιασμούς και απειλές επιχειρείται η ποδηγέτηση και η χειραγώγηση των Ιεραρχών και η τεχνητή εκμαίευση της αποφάσεώς τους ... Πώς θα προσέλθει ο Συνοδικός απεσταλμένος της Εκκλησίας της Ελλάδος να συμμετάσχει στην διαπραγμάτευση του νέου κειμένου της Επιτροπής, όταν δεν έχει εγκριθεί Συνοδικά το προηγούμενο, το οποίο μάλιστα αποτελεί και τη βάση του επικείμενου διαλόγου; Ποιά αξιοπιστία μπορεί να έχει ένας τέτοιος διάλογος (υπό την συμπροεδρία του Σεβασμιωτάτου Περγάμου), όταν αδιαφορεί για τη Συνοδική έγκριση των πορισμάτων του εκ μέρους των Τοπικών Ορθόδοξων Εκκλησιών που μετέχουν σ' αυτόν; Γιατί διαμαρτύρονται για την «Ομολογία Πίστεως», η οποία αποτελεί συνοδική συμμετοχή του πληρώματος της Εκκλησίας, την οποία έπρεπε να επιδιώκουν και όχι να αφορίζουν; Αυτό δεν είναι Ορθόδοξη Εκκλησιολογία, αλλά παπική ιεροκρατία. Αυτήν την ιεροκρατική «αυθεντία και το κύρος των Συνοδικών αποφάσεων» υπερασπίζεται ο Μητροπολίτης Περγάμου κι αυτό είναι το «εκκλησιολογικόν διακύβευμα» για το οποίο αγωνιά». Και καταλήγει η επιστολή των κληρικών: «Η ορθόδοξη Εκκλησιολογία προσβάλλεται από ιεροκρατικές τάσεις που αγνοούν το πλήρωμα της Εκκλησίας, από περιφρόνηση της ιεροκανονικής και Πατερικής Παραδόσεως, όπως αυτή οριοθετήθηκε στις Οικουμενικές και Τοπικές Συνόδους για την στάση μας έναντι των αιρετικών, αλλά και από την εσχάτως ενισχυμένη υπερόρια ανάμειξη σε θέματα της αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος. Με εμπιστοσύνη στην Σεπτή Ιεραρχία της Εκκλησίας μας παρακαλούμε υιικώς τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο και τους Σεβασμιωτάτους Ποιμενάρχες μας να αποφανθούν και να τοποθετηθούν Συνοδικώς, με τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος, και να αναπαύσουν το εν Χριστώ ποίμνιό τους, που αγωνιά απληροφόρητο, αναμένοντας την φωνή της Μητέρας Εκκλησίας του»⁹⁰.

Τελικά, στην πέμπτη τακτική Συνεδρία της η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος (16 Οκτωβρίου 2009), συζήτησε για το Διάλογο με τους Παπικούς και την «Ομολογία Πίστεως» και εξέδωσε το παρακάτω ανακοινωθέν:

⁹⁰ ΠΡΕΣΒ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, «Έδοξε τω Αγίω Πνεύματι και τη Ιεραρχία», *Θεοδρομία* ΙΑ³ (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2009) 452-456.

1. Διεπιστώθη η ανάγκη περαιτέρω πληρεστέρας ενημερώσεως της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας, στα σημαντικά αυτά ζητήματα. Δηλώθηκε δε ότι εφεξής η Ιεραρχία θα λαμβάνει γνώση όλων των φάσεων των Διαλόγων, διαφορετικά κανένα κείμενο δεν δεσμεύει την Εκκλησία. Άλλωστε αυτό συνιστά το Συνοδικό Πολίτευμα της Εκκλησίας.

2. Ο Διάλογος πρέπει να συνεχισθεί, μέσα όμως στα ορθόδοξα εκκλησιολογικά και κανονικά πλαίσια, πάντοτε ύστερα από συνεννόηση με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, όπως πανορθόδοξως έχει αποφασισθεί.

3. Οι Εκπρόσωποι της Εκκλησίας μας στον συγκεκριμένο διάλογο έχουν σαφή γνώση της Ορθοδόξου Θεολογίας, της Εκκλησιολογίας και της Εκκλησιαστικής Παραδόσεως και προσφέρουν τις γνώσεις και τις δυνάμεις τους προς τον σκοπό *«της των πάντων ενώσεως»*, *«εν αληθεία»* και μέσα στα απαραίτητα θεολογικά πλαίσια και τις αποφάσεις των Πανορθόδοξων Συνδιασκέψεων.

4. Το κείμενο της Ραβέννας και το κείμενο που πρόκειται να συζητηθεί στην Κύπρο τελούν υπό τον όρον της αναφοράς και εγκρίσεώς τους από τις κατά τόπους Αυτοκέφαλες Εκκλησίες, επομένως και από την Εκκλησία της Ελλάδος, Συνοδικώς διασκεπτομένης. Αυτό πρακτικώς σημαίνει ότι δεν θα υπάρξουν τετελεσμένα γεγονότα, χωρίς Συνοδική Απόφαση της Ιεραρχίας. Οι Ιεράρχες είναι φύλακες της Ορθοδόξου Παραδόσεως, όπως ομολόγησαν κατά την εις Επίσκοπον χειροτονία τους.

5. Σχετικά με το κείμενο που θα αναφέρεται στο πρωτείο του πάπα της Ρώμης κατά την πρώτη χιλιετία, το οποίο θα καταρτισθεί στην Κύπρο τις προσεχείς ημέρες, δόθηκε κατεύθυνση στους εκπροσώπους της Εκκλησίας μας να υποστηρίξουν, ώστε να εγγραφεί στο τελικό κείμενο η κανονική θέση του πρωτείου του πάπα Ρώμης κατά την πρώτη χιλιετία σε σχέση προς τις Οικουμενικές Συνόδους και σε αναφορά προς τον 3ον Κανόνα της Β Οικουμενικής Συνόδου και τον 28ο Κανόνα της Δ Οικουμενικής Συνόδου.

6. Η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος παρακολουθεί και θα συνεχίσει να παρακολουθεί επαγρυπνούσα το θέμα των διαλόγων της Ορθοδόξου Εκκλησίας με τους Ετεροδόξους, γι' αυτό και θεωρεί ότι το, ως «Ομολογία Πίστεως» κείμενο, ως εκ περισσού.

Παρακαλεί δε τους πιστούς να εμπιστεύονται τους Ποιμένες τους και να απέχουν από ενέργειες, που είναι δυνατόν να δημιουργήσουν περαιτέρω προβλήματα.

Ταύτα συνεζήτησε και απεφάσισε ομοφώνως η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος με αίσθημα ευθύνης έναντι του Θεού, της αμωμήτου ημών πίστεως και παραδόσεως και του ευσεβούς λαού, προς δόξαν Θεού και εύκλειαν της Εκκλησίας.

Εκ της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας⁹¹.

Η ανακοίνωση της Ιεραρχίας αξίζει μια προσεκτικότερη ανάγνωση.

Η Ιεραρχία στην παρ. 6 του ανακοινωθέντος Της αναφέρεται στην «Ομολογία Πίστεως». Υπενθυμίζουμε ότι ο Πατριάρχης και σε ομιλίες του και σε επίσημο Πατριαρχικό Γράμμα, *«συνοδική διαγνώμη»* μάλιστα, είχε ζητήσει την αποκήρυξη της ως προς το περιεχόμενο και τη μορφή και την καταδίκη όσων υπέγραψαν, διότι η Ομολογία, κατά τον Πατριάρχη, *«παραπλανά τον πιστό λαό»*, δημιουργεί *«σχίσμα»* στο λαό και την Ιεραρχία, παρακωλύει σοβαρά τη διορθόδοξη συνεργασία κοκ. Από το ανακοινωθέν προκύπτει ότι η Ιεραρχία προφανώς δεν συμμερίζεται τις Πατριαρχικές ανησυχίες και δεν τις βρίσκει δικαιολογημένες. Ο εκπρόσωπος Τύπου Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ιερόθεος μάλιστα δήλωσε ότι η Ομολογία δεν προκαλεί κανένα σχίσμα. Για το λόγο αυτό η Ιεραρχία δεν την αποκήρυξε, ούτε ως προς το περιεχόμενο, ούτε ως προς τη διαδικασία (συγκέντρωση υπογραφών κλπ)! Και ασφαλώς δεν επέβαλε εκκλησιαστικά επιτίμια στους υπογράψαντες κληρικούς, ούτε καν επίπληξη, ή έστω απλή σύσταση! Αλλά ούτε και η υπογραφή των πιστών χαρακτηρίστηκε ως εκκλησιολογικά απαράδεκτη! Άλλωστε πώς ήταν δυνατόν να καταδικάσει τέτοιο κείμενο και την υπογραφή του, όταν είναι πρόδηλο από το ανακοινωθέν ότι οι ίδιοι οι Ιεράρχες συμμερίζονται τις ανησυχίες των συντακτών της «Ομολογίας»; Πώς να καταδικάσουν Αρχιερείς, αλλά και σεβασμίους καθηγουμένους με ολόκληρες Αδελφότητες και λοιπούς κληρικούς από πολλές Ορθόδοξες χώρες, όταν η υπογραφή τους στην «Ομολογία» στάθηκε αφορμή για να συζητήσει η ίδια η Ιεραρχία τόσο αναλυτικά και να ενημερωθεί για το κρίσιμο θέμα του Διαλόγου; Όπως δήλωσε Αρχιερέας εκ των μη υπογραψάντων *«τελικά η Ομολογία μας βγήκε σε καλό. Ενημερώθηκε η Ιεραρχία για τα θέματα αυτά στα οποία είχε μεσάνυκτα»!* Και μόνο το γεγονός ότι η Ομολογία στάθηκε αφορμή για τη συζήτηση και απόφαση της Ιεραρχίας αυτό και μόνο αποτελεί την καταξίωσή της στη σύγχρονη εκκλησιαστική πραγματικότητα.

Η Ιεραρχία δεν απαξιοί θεολογικά την «Ομολογία», αλλά την χαρακτηρίζει απλώς *«ως εκ περισσού»*, δηλ. *«χωρίς να είναι απαραίτητη, αναγκαία»* (Μπαμπινιώτης). Δίδει δε αυτόν τον χαρακτηρισμό, διότι, όπως εδήλωσε στην παράγρ. 1, υπόσχεται, ότι *«εφεξής η Ιεραρχία θα λαμβάνει γνώση όλων των φάσεων των Διαλόγων»* και ότι *«θα συνεχίσει να παρακολουθεί επαγρυπνούσα το θέμα των διαλόγων»* (Παράγρ. 6). Τα πράγματα όμως στη συνέχεια απέδειξαν ότι η «Ομολογία» δεν ήταν καθόλου περιττή. Διότι χάρις σ' αυτήν και στις υπογραφές που συγκεντρώθηκαν, ***αναγκάστηκε η Ιεραρχία να ασχοληθεί για πρώτη φορά μετά παρέλευση πολλών δεκαετιών!*** με την αίρεση του Οικουμενισμού. Και τούτο, διότι το θέμα του Οικουμενισμού δεν συμπεριλαμβανόταν στην ημερησία διάταξη των θεμάτων, που επρόκειτο να συζητηθούν στις συνεδριάσεις της Ιεραρχίας. Δεν ήταν περιττή επίσης, διότι παρά την αγωνία του Ορθοδόξου πληρώματος, που εκφράστηκε μέσω της «Ομολογίας», η Ιεραρχία ποτέ μέχρι τώρα δεν θέλησε να ασχοληθεί

⁹¹ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, «Ανακοινωθέν για «Ομολογία Πίστεως» και «Διάλογο» », *Θεοδρομία* ΙΑ³ (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2009) 449-451.

συστηματικά με την αίρεση αυτή και να πληροφορήσει υπεύθυνα τον πιστό λαό του Θεού, παρά το γεγονός, ότι τον Σεπτέμβριο του 2004 η Θεολογική Σχολή του Α.Π.Θ. και η Εταιρεία Ορθοδόξων Σπουδών διοργάνωσε μεγάλο (επταήμερο) Διορθόδοξο Συνέδριο με ομιλητές απ' όλο τον κόσμο, με θέμα τον Οικουμενισμό. Δεν ήταν περιττή επίσης διότι η Ιεραρχία ποτέ μέχρι τώρα δεν θέλησε να προχωρήσει σε μια αξιολόγηση της μέχρι τώρα πορείας του Διαλόγου και των αποτελεσμάτων του, όπως βέβαια θα έπρεπε μετά από τόσα χρόνια (32 χρόνια Διαλόγου με τους Παπικούς και 64 με τους Προτεστάντες). Δεν ήταν περιττή επίσης, διότι Ιεραρχία ποτέ μέχρι τώρα δεν θέλησε να καθήσει, να μελετήσει και να αξιολογήσει την «Ορθοδοξία» των μέχρι τώρα υπογραφέντων κοινών κειμένων στον Διάλογο με τους Παπικούς (του Μονάχου, του Μπάρι, του Νέο Βάλαμο, του Φράϊσιγκ, του Μπαλαμάντ και της Ραβέννας), όπως επίσης και των μέχρι τώρα κοινών δηλώσεων στις Συνεδριάσεις του Π.Σ.Ε. στο Διάλογο με τους Προτεστάντες. Δεν ήταν τέλος περιττή διότι διήγηρε και ευαισθητοποίησε τον πιστό λαό του Θεού σε επαγρύπνηση και σε νέους αγώνες απέναντι στην φοβερή αυτή αίρεση. Επομένως η φράση «*ως εκ περισσού*» δεν αποτελεί απαξιωτικό χαρακτηρισμό της «Ομολογίας» εκ μέρους της Ιεραρχίας, όπως θέλει να πιστεύει ο κ. Μπασδέκης.